

ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการ
สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย
The Impact of Auditor Competencies and Risk Management on Audit
Quality of Certified Public Accountants in Thailand

ณัฐณิชา คล้ายแก้ว
Nattanicha Klaikeaw

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Accountancy
Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการ
สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

The Impact of Auditor Competencies and Risk Management on Audit
Quality of Certified Public Accountants in Thailand

ณัฐธนิชา คล้ายแก้ว

Nattanicha Klaikeaw

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Accountancy
Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพ
การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ผู้เขียน นางณัฐธนิชา คล้ายแก้ว

สาขาวิชา การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน)

.....กรรมการ
(ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งแสง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี ลิ้มอุสันโน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....

(นางณัฏฐนิชา คล้ายแก้ว)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นอนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางณัฏฐณิชา คล้ายแก้ว)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัย	นางณัฐธินิชา คล้ายแก้ว
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การศึกษาผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชี (2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี (4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชี ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีรายชื่อข้อมูลผู้สอบบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 317 คน

การศึกษาผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี พบว่า ผู้สอบบัญชีมีความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ทักษะทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ส่วนค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด และส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี นอกจากนี้ผู้สอบบัญชีมีการประเมินความเสี่ยง ด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง ด้านความเสี่ยงจากการควบคุม ด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบอยู่ในระดับมาก และความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ส่วนความเสี่ยงสืบเนื่องไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้สอบบัญชี การบริหารความเสี่ยง คุณภาพการตรวจสอบบัญชี

Thesis Title	The Impact of Auditor Competencies and Risk Management on Audit Quality of Certified Public Accountants in Thailand
Author	Mrs. Nattanicha Klaikaew
Major Program	Accountancy
Academic Year	2018

ABSTRACT

The objectives of this study are (1) to investigate the level of auditor competencies (2) to study the level of auditor risk management (3) to test the relationship between auditor competencies and audit quality and (4) to study the relationship between auditor risk management and audit quality. Questionnaires are used to collect data from 317 auditors in Thailand.

The findings indicate that auditors have knowledge and abilities, and professional skills in high level. Professional values and attitudes are the highest level. The auditor competencies have positively effect on audit quality. Moreover, auditors have risk management consisting inherent risk, control risk and detection risk in high level. Control risk and detection risk have positively impact on audit quality. And inherent risk has no effect on audit quality of auditor in Thailand.

Keyword : Auditor competencies, Risk management, Auditing quality

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ “ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย” ประสบความสำเร็จด้วยการแนะนำพร้อมการให้คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณี ลิ้มอุสตันโน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.เอกฤทธิ์ แก้วประพันธ์ ผู้อำนวยการหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ดร.มัทนชัย สุทธิพันธ์ อาจารย์วิญชัย อุ่นอดิเรกกุล อาจารย์ผู้คอยให้คำแนะนำให้คำปรึกษาคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์และบุคลากรประจำหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทุกท่าน

ขอขอบคุณ ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามและอาจารย์อนันต์ ศรีมุข อาจารย์ประจำหมวดสามัญแกนธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุดมศึกษาพาณิชย์การ ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ

อนึ่งคุณความดีและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และบุคคลผู้สนใจโดยทั่วไป

ณัฐธนิชา คล้ายแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(5)
ABSTRACT	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญรูปภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้สอบบัญชี	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี	10
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	17
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	20
2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม	23
2.6 ทบทวนวรรณกรรม	26
2.7 กรอบแนวคิดงานวิจัย	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	39
3.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	40
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	46
4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	46
4.2 ระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยตามหลัก มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2, IES,3 IES 4	48
4.3 การประเมินระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทย	52
4.4 คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	55
4.5 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของสมรรถนะตามหลักมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศและการบริหารความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อคุณภาพ การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย	61
4.6 สรุปสมมติฐานการศึกษา	65
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	66
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	67
5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย	73
5.3 ข้อจำกัดของการศึกษา	74
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต	75
บรรณานุกรม	76
ภาคผนวก	80
แบบสอบถามผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อ คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในเขตภาคใต้	81
ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)	91
Variance Inflation Factors (VIF)	97
ประวัติผู้เขียน	98
	101

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต	47
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค	48
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES3 ทักษะทางวิชาชีพ	50
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES4 ค่านิยม แลทัศนคติทางวิชาชีพ	51
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ	52
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง	53
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการควบคุม	54
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	54
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงภาพรวม	55
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้อง	56
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรม	56
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจน	57
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัด	58
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความคิดสร้างสรรค์	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการ สอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์	59
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการ สอบบัญชี ด้านความทันเวลา	60
ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพ การสอบในภาพรวมทุกด้าน	60
ตารางที่ 4.18 การทดสอบหาค่าความสัมพันธ์ของเพียร์สัน	62
ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของสมรรถนะผู้สอบบัญชีและการบริหาร ความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชี	63
ตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบสมมติฐาน	64

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 2.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

หน้า

37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคเศรษฐกิจปัจจุบันมีการแข่งขันกันในเรื่องธุรกิจประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้นักธุรกิจไม่กล้าลงทุน การมีข้อมูลข่าวสารประกอบการตัดสินใจลงทุนทำให้นักธุรกิจมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น ข้อมูลข่าวสารที่มีคุณภาพจากงบการเงินที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจ การเงิน งบการเงินที่ถูกต้องและมีคุณภาพได้มาจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ตรวจสอบตามหลักการของมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ทั้งนี้งบการเงินต้องมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้งบการเงินเพื่อนำข้อมูลในงบการเงินไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน

ผู้สอบบัญชีต้องใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานและมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ในปัจจุบันได้มีพัฒนาวิชาชีพไปสู่ความเป็นสากล สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศได้ตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาบัญชีระหว่างประเทศขึ้นเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพด้วยมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค ได้แก่ความรู้ทางการบัญชี ความรู้ทางการเงิน และความรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ความรู้ทางองค์กรธุรกิจและความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยในการทำงานให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานผู้สอบบัญชีได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่ทักษะทางปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะการจัดองค์กรและมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 4 ค่านิยม จรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพ เป็นมาตรฐานในการระบุความรู้ความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีว่าผู้ประกอบวิชาชีพควรมีความรู้และทักษะในเรื่องใดบ้างต่อการปฏิบัติงานในสภาพเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานดังกล่าวจะเน้นเนื้อหาและกระบวนการสำหรับพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการประกอบวิชาชีพให้เกิดความน่าเชื่อถือทั่วโลก

สภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีเพื่อให้ผู้สอบบัญชีใช้เป็นแนวทางการการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 200 ให้ความหมายของการสอบบัญชีว่าความ

เสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมต่องบการเงินที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันมีสาระสำคัญเช่นผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขทั้ง ๆ ที่งบการเงินขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ความเสี่ยงดังกล่าวประกอบด้วยความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมในการตรวจสอบงบการเงินผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีโดยการรวบรวมหลักฐานที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดหรือไม่ ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลเป็นความเชื่อมั่นในระดับสูงซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้สอบบัญชีได้รวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ เพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ธุรกิจที่มีธุรกรรมทางการค้าที่ซับซ้อนและหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่นนวัตกรรมทางการเงินต่าง ๆ เทคโนโลยีมีความทันสมัยมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเหล่านี้ทำให้เกิดความเสี่ยง (Risk) ต่อผู้สอบบัญชี เนื่องจากผู้สอบบัญชีอาจต้องเผชิญกับความบิดเบือน ปิดบัง ซ่อนเร้นรายงานทางการบัญชีของผู้บริหาร อาจถูกผู้ใช้งบการเงินฟ้องร้อง เพราะเกิดความเสียหายจากการตัดสินใจใช้งบการเงินที่ผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็น ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงมีความสำคัญในการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียเช่นผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืมและเจ้าหนี้ (กรอบแนวคิดรายงานทางการเงินปรับปรุง, 2558) เพราะผู้มีส่วนได้เสียดังกล่าวต้องใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อการลงทุนรวมไปถึงลูกค้าพนักงาน ในการบริหารความเสี่ยงผู้สอบจะพิจารณาองค์ประกอบของความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk) ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk) เพื่อให้การทำงานของผู้สอบบัญชีมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องชัดเจน น่าเชื่อถือ ต่อผู้ที่จะใช้ประโยชน์จากงบการเงินในอนาคตต่อไป

การที่งบการเงินปราศจากข้อผิดพลาดใด ๆ ถ้าหากผู้สอบบัญชีทำงานด้วยความเป็นอิสระบกพร่องไม่ใช้ความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญอย่างเต็มที่ หรือละเลยต่อข้อผิดพลาดที่ตรวจพบจนส่งผลให้งบการเงินที่ตรวจสอบมีข้อผิดพลาด จะสื่อว่าการสอบบัญชีมีคุณภาพต่ำหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งข้อผิดพลาดในการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีสามารถนำมาใช้วัดตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพในการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยตัวบ่งชี้คุณภาพการสอบบัญชีประกอบด้วย ความถูกต้อง (Accuracy) ความเที่ยงธรรม (Objectiveness) ความชัดเจน (Clearness) ความกะทัดรัด (Conciseness) ความสร้างสรรค์ (Creation) ความสมบูรณ์ (Completion) ความทันกาล (Timeliness) ดังนั้นการสอบบัญชีที่มีคุณภาพนั้น ผู้สอบบัญชีจะรายงานการสอบบัญชีในลักษณะของข้อมูลที่มีคุณภาพต่อผู้ใช้งบการเงิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือ ความครบถ้วนอย่างมีสาระสำคัญ ต่อผู้ใช้งบการเงิน ตลอดจนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจต่อผู้ใช้งบการเงิน

คุณภาพการสอบบัญชีเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในปัจจุบันผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อให้มีลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ฉบับที่ 2 ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพ มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 4 ค่านิยม จรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพ ประกอบกับในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีต้องให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในการทำงาน ต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบงบการเงินเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้งบการเงิน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีที่มีลักษณะตามกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค ฉบับที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพฉบับที่ 4 ค่านิยม จรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพกับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีหรือไม่ ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากผู้สอบบัญชีที่ยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลในสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ข้อมูลติดต่อผู้สอบบัญชี) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปปรับใช้พัฒนาศักยภาพและการบริหารการสอบที่มีคุณภาพเพื่อเป็นการสร้างชื่อเสียงอันดีแก่วิชาชีพสอบบัญชีต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

- 1.2.1 ระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยอยู่ในระดับใด
- 1.2.2 ระดับความเสี่ยงของผู้สอบวิชาชีพสอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยอยู่ในระดับใด
- 1.2.3 สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีอย่างไร
- 1.2.4 การบริหารความเสี่ยงของผู้บัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้สอบวิชาชีพสอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย
- 1.3.2 เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย
- 1.3.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศกับคุณภาพการสอบบัญชี
- 1.3.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชี

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

- 1) เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้สอบบัญชีพัฒนาศักยภาพในการตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ
- 2) เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารงานตรวจสอบในเรื่องของสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงให้งานการสอบบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3) เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการขยายผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยและได้นำไปพัฒนาในการทำวิจัยในอนาคตได้ต่อไป

1.4.2 ประโยชน์การนำไปใช้

- 1) ผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชีแห่งประเทศไทย
- 2) ผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงให้เกิดคุณภาพในการตรวจสอบให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3) ผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและความรู้ความสามารถของการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานสอบบัญชีบัญชี
- 4) ผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาตัวเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ทำการสอบบัญชีในประเทศไทยจำนวน 13,058 คน

2) ขนาดและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (เฉพาะท่านที่ประสงค์เปิดเผยข้อมูลเพื่อการติดต่อในสาขาวิชาชีพบัญชี พระบรมราชูปถัมภ์) มีจำนวน 1,525 คน ข้อมูล ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2561 ให้ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 317 คน (จากการใช้สูตรทำร้อยละ)

1.5.2 พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

1.5.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือน ธันวาคม 2561 – พฤษภาคม 2562

1.5.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบความสัมพันธ์ของสมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ตัวแปรอิสระ

- 1) สมรรถนะตามแนวมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้สอบบัญชี
- 2) การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี

ตัวแปรตาม

คุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

1.6 คำนิยามศัพท์

การสอบบัญชี (Auditing) หมายถึง การตรวจสอบสมุด เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี และหลักฐานอื่น ๆ รวมถึงการรวบรวมและประเมินหลักฐานหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพ เพื่อแสดงความคิดเห็นต่องบการเงิน วางงบการเงินนั้นแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานรายงานทางการเงินหรือไม่เพียงใด และงบการเงินดังกล่าวได้แสดงข้อมูลที่จำเป็นอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ เพื่อให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งบการเงินทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุน เจ้าหนี้ หน่วยงานราชการ ผู้บริหาร พนักงาน และสาธารณชนทั่วไป (อัญชญา เหมวงศ์, 2557)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (Certified Public Accountant : CPA) เป็นผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ พ.ศ. 2547 และต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนดโดยกฎหมายหรือองค์ประกอบวิชาชีพบัญชี สำหรับการตรวจสอบ รับรองบัญชีบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลขนาดใหญ่ ทุนจดทะเบียนเกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมเกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมเกิน 30 ล้านบาท (อัญชญา เหมวงศ์, 2557)

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (International Education) หมายถึง มาตรฐานของแนวทางปฏิบัติที่ดีในการศึกษาและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชีซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์, 2554)

การบริหารความเสี่ยงการสอบบัญชี (Audit Risk Management) หมายถึง ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมต่องบการเงินที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็น

สาระสำคัญ เช่นผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินแบบไม่มีเงื่อนไข ทั้ง ๆ ที่งบการเงินนั้นขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์)

คุณภาพงานการสอบบัญชี (Auditing Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีที่สามารถตรวจพบถึงการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง หรือหลักฐานการปฏิบัติบัญชีโดยส่วนใหญ่ที่จะต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมีเหตุผลในการพิจารณาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันตามเวลาที่ต้องการ (จารุมน ศรีสันต์, 2550)

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่อง ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้สอบบัญชี
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีรายงานทางการเงินของผู้สอบบัญชี
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย
- 2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม
- 2.6 ทบทวนวรรณกรรม
- 2.7 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้สอบบัญชี

สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants : IFAC) เป็นองค์กรทางวิชาชีพบัญชีที่มีบทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีในระดับสากล โดยเฉพาะในด้านการสอบบัญชีสภาวิชาชีพได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องมีการอบรมปีละ 40 ชั่วโมง เพื่อให้มีความสอดคล้องและสามารถ ให้บริการทางวิชาชีพที่มีคุณภาพในเกณฑ์เดียวกัน คณะกรรมการการศึกษาของ IFAC ได้ออก มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้สอบบัญชี หรือ IES (International Education Standards for Professional Accountants)

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (International Education Standard : IES) มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้กำหนดมาตรฐานของแนวทางปฏิบัติที่ดีในการศึกษาและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้สอบบัญชีได้เสนอเกณฑ์มาตรฐานที่องค์กรสมาชิกสมควรปฏิบัติให้ได้เพื่อเตรียมตัวและการพัฒนาของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่อง เกณฑ์มาตรฐานเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาและกระบวนการในการให้การศึกษาและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่สามารถนำไปใช้และเป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติ

มาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศฉบับที่ 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค มาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศฉบับนี้ กำหนดผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความสามารถเชิงเทคนิคที่ผู้มุ่งมั่นประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องแสดงให้เห็นก่อนที่จะสิ้นสุดการพัฒนาทางวิชาชีพพระยะเริ่มแรก ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิคเป็นความสามารถที่จะประยุกต์ความรู้ทางวิชาชีพในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ได้แก่

-**การบัญชีการเงินและการรายงานทางการเงิน** การประยุกต์ใช้หลักการบัญชีกับรายการค้าและเหตุการณ์ต่าง ๆ และการประยุกต์ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRSs) หรือมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับรายการค้าและเหตุการณ์ต่าง ๆ

-**การบัญชีบริหาร** การใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านการบริหารรวมถึงต้นทุนผลิตภัณฑ์การวิเคราะห์ผลต่าง การบริหารสินค้าคงเหลือและการจัดทำงบประมาณและการพยากรณ์ การจัดทำรายงานเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้านการบริหาร ซึ่งรวมถึงรายงานต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นการวางแผนและการจัดทำงบประมาณ การบริหารต้นทุน การควบคุมคุณภาพ การวัดผลการปฏิบัติงาน และการเทียบเคียงสมรรถนะกับเกณฑ์มาตรฐาน

-**การเงินและการบริหารการเงิน** การเปรียบเทียบแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ที่มีสำหรับองค์กร รวมถึงการจัดหาเงินทุนจากธนาคาร เครื่องมือทางการเงิน ตลาดหุ้นกู้ ตลาดหุ้นและตลาดพันธบัตรรัฐบาลและการอธิบายวิธีการประเมินมูลค่าด้วยวิธีรายได้ วิธีสินทรัพย์และวิธีมูลค่าตลาดที่ใช้สำหรับการตัดสินใจลงทุน การวางแผนธุรกิจ และการบริหารการเงินในระยะยาว

-**ภาษีอากร** การอธิบายข้อกำหนดและการปฏิบัติตามระบบการจัดเก็บภาษีอากรของประเทศ การจัดทำรายการคำนวณภาษีทางตรงและทางอ้อมสำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลวิเคราะห์ประเด็นภาษีอากรที่สัมพันธ์กับรายการค้าระหว่างประเทศที่ไม่ซับซ้อน และอธิบายความแตกต่างระหว่างการวางแผนภาษี การหลีกเลี่ยงภาษีและการหนีภาษี

-**การสอบบัญชีและการให้ความเชื่อมั่น** การอธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงินและการใช้มาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้อง เช่น มาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ และกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน การประเมินความเสี่ยงของข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินและพิจารณาถึงผลกระทบต่อกลยุทธ์การตรวจสอบ

-**การกำกับดูแล การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน** การอธิบายหลักการกำกับดูแลที่ดีซึ่งรวมถึงสิทธิและความรับผิดชอบของผู้เป็นเจ้าของ นักลงทุน และผู้มีหน้าที่กำกับดูแลที่ได้รับการกำกับดูแลและอธิบายบทบาทของผู้มีส่วนได้เสียในข้อกำหนดด้านการกำกับดูแล การเปิดเผยข้อมูล และความโปร่งใส

-กฎหมายและข้อบังคับทางธุรกิจ การอธิบายกฎหมายและข้อบังคับที่กำกับดูแลกิจการที่มีรูปแบบแตกต่างกันและการอธิบายกฎหมายและข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

-เทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์ความเพียงพอของการควบคุมทั่วไปของเทคโนโลยีสารสนเทศและการควบคุมระบบงานที่เกี่ยวข้องการอธิบายว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลและการตัดสินใจอย่างไรและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ธุรกิจ

-สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและองค์กร การอธิบายสภาพแวดล้อมที่องค์กรดำเนินงานซึ่งรวมถึงแรงผลักดันหลักด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเทคนิค ด้านการต่างประเทศ และด้านวัฒนธรรมวิเคราะห์ลักษณะของสภาพแวดล้อมโลกที่ส่งผลกระทบต่อการค้าและการเงินระหว่างประเทศ

-เศรษฐศาสตร์ การอธิบายหลักการพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคต่อกิจกรรมทางธุรกิจและการอธิบายโครงสร้างตลาดประเภทต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการแข่งขันสมบูรณ์ การแข่งขันแบบผูกขาด การผูกขาด และการมีผู้ขายน้อยราย

-กลยุทธ์ธุรกิจและการจัดการ อธิบายวิธีการต่าง ๆ ที่อาจใช้ในการออกแบบและจัดรูปแบบองค์กรการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในที่อาจมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ขององค์กรและการอธิบายกระบวนการที่อาจนำมาใช้ในการดำเนินกลยุทธ์ขององค์กร

มาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศฉบับที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพ มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางวิชาชีพที่ผู้มุ่งมั่นประกอบวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาและแสดงให้เห็นก่อนที่จะสิ้นสุดการพัฒนาทางวิชาชีพระยะเริ่มแรก เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้แก่

-ทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ และการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพแก้ไขสถานการณ์ที่ซับซ้อนขององค์กรได้ดี ทักษะเหล่านี้มักได้มา จากการศึกษาทั่วไปในภาพกว้าง ทักษะทางปัญญาที่จำเป็นต้องประกอบด้วยทุกเรื่อง เช่น การประเมินข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและแง่มุมที่หลากหลายผ่านการวิจัย การวิเคราะห์ และการบูรณาการระบุได้ว่าเมื่อใดสมควรที่จะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาและการหาข้อสรุป และประยุกต์ใช้เหตุผล การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงนวัตกรรม ในการแก้ปัญหาเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหาที่ไม่มีรูปแบบและซับซ้อนในหลายแง่มุม

-ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการทำงานและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้ประกอบ

วิชาชีพบัญชีทำงานร่วมกับคนอื่นในองค์กรได้ดี รับและส่งผ่านสารสนเทศได้ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ ส่วนประกอบของทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร เช่น การให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม เมื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายองค์กรและการสื่อสารอย่างชัดเจน กระชับเมื่อนำเสนอ อภิปราย และรายงาน ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์อักษรและโดยวาจา

-ทักษะการจัดการตนเอง หมายถึง ทักษะคิดและความประพฤติส่วนบุคคลของผู้สอบบัญชี เช่นการแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการประยุกต์ใช้ความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในการตั้งคำถามและประเมินข้อมูลทั้งหมดเชิงวิพากษ์

-ทักษะการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถของผู้สอบบัญชีในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกับองค์กรหรือภายในองค์กรเพื่อให้ได้ผลหรือผลลัพธ์ที่เหมาะสมด้วยบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามแนวปฏิบัติที่ระบุไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และการสอบทานงานของตนเองและของผู้อื่นเพื่อประเมินว่างานนั้นเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพขององค์กรหรือไม่

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ อธิบายเรื่องค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติที่ควรได้รับมาในระหว่างโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้มีคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพและให้มั่นใจว่าได้บุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้สอบบัญชีมีค่านิยมทางวิชาชีพ จรรยาบรรณและทัศนคติที่เหมาะสม อย่างน้อยควรประกอบด้วยเรื่องลักษณะของจรรยาบรรณความแตกต่างของจรรยาบรรณตามแนวทางที่เน้นกฎเกณฑ์รายละเอียด และแนวทางที่เน้นแม่บท พร้อมทั้งข้อดีและข้อเสียของทั้งสองแนวทาง และการปฏิบัติตามหลักพื้นฐานของจรรยาบรรณในเรื่องความซื่อสัตย์ การเน้นเหตุผล ความมุ่งมั่น ที่มีต่อขีดความสามารถทางวิชาชีพและความใส่ใจ และการรักษาความลับ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ เป็นองค์กรทางบัญชีที่บทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีในการศึกษาและพัฒนาผู้สอบบัญชีให้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ในด้านความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค มีทักษะทางวิชาชีพ และมีค่านิยม จรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน สามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือในวิชาชีพบัญชีมากยิ่งขึ้นและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี

2.2.1 ความหมายของความเสี่ยงในการสอบบัญชี (Audit Risk)

สภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีเพื่อให้ผู้สอบบัญชีใช้เป็นแนวทางการการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 315 ให้ความหมายความเสี่ยงที่มีผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม เมื่องบการเงินในข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ความเสี่ยงในการสอบบัญชีประกอบด้วย ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม และความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

มาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 200 ให้ความหมายของความเสี่ยงในการสอบบัญชีว่าความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสมต่องบการเงินที่แสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันมีสาระสำคัญเช่นผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขทั้ง ๆ ที่งบการเงินขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ความเสี่ยงดังกล่าวประกอบด้วยความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีโดยการรวบรวมหลักฐานที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินโดยรวมแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดหรือไม่ ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลเป็นความเชื่อมั่นในระดับสูงซึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้สอบบัญชีได้รวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ เพื่อลดความเสี่ยงในการสอบบัญชีให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ความเสี่ยงในการสอบบัญชี (Audit Risk) สามารถสรุปได้ว่าความเสี่ยงในกรณีผู้สอบบัญชีแสดงความคิดเห็นอย่างไม่ถูกต้องต่องบการเงินที่ผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญ ความผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญอาจเนื่องมาจากข้อผิดพลาดหรือจากการทุจริตก็ได้ ความผิดพลาด (Error) เป็นการกระทำโดยไม่มีเจตนาแต่การทุจริตหมายถึงการยักยอกฉ้อโกง (Misappropriation) หมายถึง การโอนทรัพย์สินของธุรกิจ โดยทุจริตไปให้แก่บุคคลภายนอกหรือตนเอง ซึ่งอาจจำเป็นต้องปิดบังซ่อนเร้นการกระทำในรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใดส่วนการแสดงผลข้อมูลที่ผิดพลาดโดยเจตนา (Misrepresentation) การจงใจแสดงรายการหรือข้อมูลในงบการเงินให้ผิดจากความเป็นจริง ด้วยการไม่ลงรายการหรือข้อมูลในงบการเงินให้ผิดจากความเป็นจริง ด้วยการไม่ลงรายการหรือไม่เปิดเผยข้อมูลที่มีความสำคัญ การบันทึกรายการที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริงในบัญชีหรือการใช้หลักการบัญชีที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นที่รับรองทั่วไปโดยเจตนา

ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

การนำการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการปฏิบัติงานจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการต่าง ๆ จะมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุมีผล มีหลักการและหาทางลดหรือป้องกันความเสียหายในการทำงานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้าหรือในกรณีที่พบกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าหรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าที่ไม่มีการนำการ

บริหารความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า ในขณะที่คนอื่นที่ไม่เคยมีการเตรียมการ หรือไม่มีการนำแนวคิดของกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตขึ้นถ้าไม่มีการบริหารความเสี่ยงก็จะประสบกับปัญหาและความเสียหายที่ตามมาโดยยากที่จะแก้ไขดังนั้นการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาช่วยเสริมร่วมกับการทำงาน จะช่วยให้ภาระงานที่ปฏิบัติการอยู่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และป้องกันโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและปัญหาที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน (นันทิยา อังกรวัฒนากุล, 2557)

ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงสามารถสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงในทางการตรวจสอบคือการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี ว่ามีความเสี่ยงประเภทใดแฝงอยู่บ้าง มีอยู่อย่างไร และในเรื่องหรือขั้นตอนใดของกิจการเพื่อจะได้หาวิธีจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้นและทำการวางแผนตรวจสอบต่อไป เพื่อให้ความเสี่ยงจากการตรวจสอบบัญชีอยู่ในระดับต่ำสุดเท่าที่ยอมรับได้ โดยผู้สอบบัญชีจะต้องพิจารณาว่า จะจำกัดความเสี่ยงที่เกิดจากการตรวจสอบไม่พบข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญอยู่ในระดับใด ที่จะให้ผลเป็นที่น่าพอใจ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า ความเสียหายหรือข้อผิดพลาดจะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นจะไม่อยู่ในระดับอันตรายหรือเป็นอุปสรรคต่อการแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินได้ หรือไม่ถึงกับทำให้รายงานทางการเงิน หรือข้อมูลต่าง ๆ ในงบการเงินเชื่อถือไม่ได้ เพื่อลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ นั่นก็คือในการดำเนินงานตรวจสอบจะสามารถลดความผิดพลาดลดลง โอกาสที่จะประสบปัญหาน้อยหรือถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นก็จะน้อย อย่างไรก็ตามความเสี่ยงบางประเภทนั้นยากที่จะประเมิน ผู้สอบบัญชีที่ทำการประเมินความเสี่ยงการสอบบัญชี จะต้องใช้ความระมัดระวังในการจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น

2.2.2 องค์ประกอบความเสี่ยงในการสอบบัญชี

ความเสี่ยงในการสอบบัญชีมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่

- 1) ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk)
- 2) ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk)
- 3) ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk)

ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk) เป็นความเสี่ยงต่อสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้เกี่ยวกับประเภทของรายการ ยอดคงเหลือของบัญชีหรือการเปิดเผยข้อมูลการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอื่น โดยไม่พิจารณาที่เกี่ยวข้อง

ความเสี่ยงสืบเนื่องเป็นความเสี่ยงที่อยู่โดยธรรมชาติของธุรกิจหรือรายการบัญชีและเป็นความเสี่ยงที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้สอบบัญชี การพิจารณาความเสี่ยงสืบเนื่อง เป็นการคำนึงถึงข้อผิดพลาดหรือสิ่งที่ผิดปกติที่มีสาระสำคัญต่องบการเงินโดยไม่คำนึงว่า การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพเพียงใดความเสี่ยงสืบเนื่องแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- 1) ความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับงบการเงิน

2) ความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับรายการและยอดคงเหลือในบัญชีและประเภทรายการ

ความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับงบการเงิน เป็นความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินโดยรวมอย่างแพร่กระจาย และมีแนวโน้มที่จะกระทบต่อสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้คำรับรองไว้หลายประการ เช่น ภาวะเศรษฐกิจถดถอยอาจทำให้ธุรกิจชะงักงันทำให้การจัดเก็บหนี้ล่าช้าขึ้น กิจกรรมที่มีการซื้อขายกับต่างประเทศจะมีความยุ่งยากและความเสี่ยงมากกว่ากิจกรรมที่มีการซื้อขายเฉพาะในประเทศ เนื่องจากมีข้อมูลการขาย การจัดส่งสินค้า การรับเงินที่ซับซ้อน และยังมีความเสี่ยงเกี่ยวกับผลอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ผู้บริหารที่ขาดความซื่อสัตย์อาจสั่งให้จัดทำงบการเงินที่บิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

ความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับรายการของยอดคงเหลือในบัญชีและประเภทรายการ เป็นความเสี่ยงที่มีผลต่อการบันทึกบัญชี และการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงของยอดคงเหลือในบัญชี ปัจจัยที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องในระดับรายการของยอดคงเหลือในบัญชีและประเภทรายการ ได้แก่

1) ความซับซ้อนของรายการ และเหตุการณ์ที่ต้องใช้ผลงานของผู้เชี่ยวชาญ เช่น การตีราคาสินค้าที่มีค่า ได้แก่ เพชร พลอย มักจะมีความเสี่ยงที่มีรายการดังกล่าวอาจแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงมากกว่ารายการประเภทอื่น เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวต้องใช้ดุลยพินิจในการประเมินมูลค่า เป็นต้น

2) ลักษณะของรายการที่ผิดปกติและรายการที่ไม่ผ่านประมวลผลตามปกติ เช่น รายการแก้ไขข้อผิดพลาดโดยเฉพาะรายการที่เกิดขึ้นในวันสิ้นปีอาจมีความเสี่ยงหรือข้อสงสัยว่างบการเงินอาจจะแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอย่างมีสาระสำคัญ เช่น รายการขายสินค้า ณ วันสิ้นปี และมีการรับคืนสินค้าหลังวันสิ้นปี เป็นต้น

3) โอกาสที่ทรัพย์สินสูญหาย หรือถูกนำไปใช้ไม่เหมาะสม เช่น การนำเครื่องคอมพิวเตอร์ของกิจการไปใช้ส่วนตัว สินทรัพย์มีสภาพคล่องมาก ได้แก่ เงินสด สินค้า อาจเสี่ยงต่อการสูญหาย เป็นต้น

ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) คือ ความเสี่ยงที่ภายในกิจการไม่สามารถป้องกันได้หรือตรวจสอบหรือแก้ไขแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันอาจเกิดขึ้นภายในเวลาทันท่วงที ซึ่งการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง กับสิ่งที่ผู้บริหารได้ให้คำรับรองไว้เกี่ยวกับประเภทของรายการ ยอดคงเหลือของบัญชีหรือการเปิดเผยข้อมูลที่จะเกิดขึ้น และอาจมีสาระสำคัญ ไม่ว่าจะมีความสำคัญในแต่ละรายการหรือสาระสำคัญเมื่อรวมกับการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอื่น (อัญชญา เหมวงศ์, 2557)

ตัวอย่างความเสี่ยงสืบเนื่องที่อาจเกิดขึ้น

- ไม่มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติงานต่าง ๆ

- ไม่มีแผนพัฒนาบุคลากรประจำปีเพื่อให้มีความรู้ความชำนาญงานด้านต่าง ๆ
- การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย หรืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของกิจการ
- ผู้บริหารไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการบริหาร
- ฝ่ายจัดการไม่มีความรู้ความสามารถตรงตำแหน่ง
- ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- ไม่มีการกำหนดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติของฝ่ายบริหาร

ความเสี่ยงจากการควบคุม เป็นผลมาจากประสิทธิภาพของการออกแบบการนำไปปฏิบัติและ การดูแลรักษาการควบคุมภายในโดยผู้บริหารในการที่จะระบุความเสี่ยงที่พบซึ่งเป็นมั่นใจว่าการ ควบคุมภายในจะถูกออกแบบและมีการปฏิบัติตามอย่างดีเพียงใด การควบคุมภายในสามารถลดลง แต่ไม่สามารถขจัดความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ได้ เนื่องจากข้อจำกัดสืบเนื่องของการควบคุมภายใน ซึ่งรวมถึงความเป็นไปได้ของความผิดพลาดหรือ ความเป็นไปได้การควบคุมจะถูกแทรกแซง โดยการสมรู้ร่วมคิดหรือการข้ามขั้นตอนอย่างไม่เหมาะสม โดยผู้บริหาร ด้วยเหตุนี้ ความเสี่ยงจากการควบคุมบางส่วนยังคงต้องมีอยู่เสมอ มาตรฐานการสอบ บัญชีกล่าวว่าผู้สอบบัญชีต้องเลือกที่จะทดสอบประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามการออกแบบการ ควบคุม เพื่อกำหนดลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตของการตรวจสอบเนื้อหาสาระที่ทำการ ตรวจสอบ (อัญชญา เหมวงศ์, 2557)

ตัวอย่างความเสี่ยงจากการควบคุมที่เกิดขึ้น

- ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่
- ไม่มีการจัดทำบัญชีเงินฝากธนาคาร
- ไม่มีการจัดทำทะเบียนคุมเช็คจ่าย
- ใบเสร็จรับเงินที่ถูกยกเลิกไม่มีนำไปติดแนบกับสำเนา
- เอกสารหลักฐานการจ่ายเงินไม่ได้ประทับตรา "จ่ายแล้ว" ภายหลังจากการจ่ายเงิน
- ไม่มีคู่มือการใช้ระบบงานต่าง ๆ
- ไม่มีการเปลี่ยนรหัสผ่านการใช้งานโปรแกรมระบบบัญชีตามเวลาที่กำหนด
- ไม่มีการเปรียบเทียบยอดรวมบัญชีย่อยกับบัญชีคุมเป็นประจำอย่างเหมาะสม

ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk) เป็นความเสี่ยงที่วิธีการตรวจสอบที่ผู้สอบ บัญชีใช้ไม่พบการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

ความเสี่ยงในการตรวจสอบจะมีความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับความเสี่ยงสืบเนื่องและความ เสี่ยงจากการควบคุมเช่นความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญที่ผู้สอบ บัญชีเชื่อว่ามียู้งิ่งสูงขึ้น ความเสี่ยงจากการตรวจสอบก็สามารถยอมรับได้จะยิ่งลด ดังนั้นหลักฐาน

การสอบบัญชีที่ต้องการ จะต้องมีความน่าเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น ความเสี่ยงจากการตรวจสอบเกี่ยวกับ ลักษณะ ระยะเวลา และขอบเขตวิธีการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีที่กำหนดขึ้นโดยผู้สอบบัญชีเพื่อลด ความเสี่ยงจากการตรวจสอบให้อยู่ในระดับต่ำที่ยอมรับได้ ดังนั้นความเสี่ยงจากการตรวจสอบจึง ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือวิธีการตรวจสอบและการนำวิธีการตรวจสอบนั้นไปปฏิบัติ เช่นการวางแผนที่เพียงพอ การจัดหาบุคลากรในกลุ่มที่ปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างเหมาะสม การใช้ วิจารณ์ญาณในการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ

ความเสี่ยงจากการตรวจสอบอาจเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

- ความเสี่ยงจากการเลือกตัวอย่าง ความเสี่ยงจากการตรวจสอบอาจเกิดจากความเสี่ยงจาก การเลือกตัวอย่าง เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ผู้สอบบัญชีเลือกตัวอย่างที่ไม่เป็นตัวแทนที่แท้จริง ของประชากรทั้งหมด ทำให้ผลการตรวจสอบบิดเบือนจากที่ควรจะเป็น จนทำให้เกิดข้อผิดพลาดใน การแสดงความคิดเห็นในงบการเงิน

- วิธีการตรวจสอบที่ใช้ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นการใช่วิธีการตรวจสอบไม่ตรงประเด็นที่ ตรวจสอบทำให้ตรวจไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

- มีข้อบกพร่องในการปฏิบัติการตรวจสอบ หรือในการประเมินสิ่งที่พบที่ไม่ตรงจากการ ตรวจสอบหรือสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อผิดพลาดไปจากที่ควรจะเป็น

การควบคุมดูแลและการสอบทานงานตรวจสอบที่ปฏิบัติจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของวิธีการ ตรวจสอบและการนำวิธีการตรวจสอบนั้นไปปฏิบัติ และลดโอกาสที่ผู้สอบบัญชีอาจเลือกวิธีการ ตรวจสอบที่ไม่เหมาะสมการนำวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมไปปฏิบัติผิดวิธี หรือแปลความหมายจาก ผลการตรวจสอบที่ผิดพลาด (อัญชญา เหมวงศ์, 2557)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการตรวจสอบ อาจวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบความ เสี่ยงในการตรวจสอบได้ดังนี้

$$AAR = IR \times CR \times PDR$$

$$PDR = AAR / IR \times CR$$

AAR = ความเสี่ยงในการสอบบัญชีที่ยอมรับได้ (Acceptable Audit Risk)

IR = ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk)

CR = ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk)

PDR = ความเสี่ยงจากการตรวจสอบที่ได้วางแผนไว้ (Planned Detection Risk)

สรุปความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวได้ดังนี้

- 1) IR และ CR มีความสัมพันธ์โดยตรงกับหลักฐานการสอบบัญชี
- 2) ARR มีความสัมพันธ์โดยตรงกับ PDR แต่มีความสัมพันธ์แบบผกผันกับ IR, CR และหลักฐานการสอบบัญชี
- 3) ระดับ PDR ที่ผู้สอบบัญชียอมรับได้หรือวางแผนไว้ (Planned Detection Risk) จะมีความสัมพันธ์ผกผันกับ IR และ CR

ในทางปฏิบัติการกำหนดระดับความเสี่ยงเป็นอัตราร้อยละค่อนข้างยาก ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงนิยมวัดระดับความเสี่ยงโดยกำหนดเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง ระดับต่ำ (อัญชญา เหมวงศ์, 2557)

ความสัมพันธ์ของความเสี่ยงในการสอบบัญชีกับหลักฐานการสอบบัญชีสามารถแสดงได้ดังนี้

สถานการณ์	ARR	IR	CR	PDR	ปริมาณหลักฐานที่ต้องการ
1	สูง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	น้อย
2	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	กลาง	ปานกลาง
3	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	มาก
4	กลาง	กลาง	กลาง	กลาง	กลาง
5	สูง	ต่ำ	กลาง	กลาง	กลาง

ความเสี่ยงสืบเนื่อง (Inherent Risk) เกิดจากความเสี่ยงที่ผู้บริหารได้ให้คำรับรองไว้เกี่ยวกับประเภทของรายการยอดคงเหลือในบัญชี ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) เกิดจากความเสี่ยงจากการควบคุมภายในของกิจการที่บกพร่องกิจการไม่สามารถควบคุมได้ ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (Detection Risk) เป็นความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีใช้วิธีการตรวจสอบทำการตรวจสอบแต่ไม่พบข้อผิดพลาดและข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ดังนั้น การควบคุมดูแลสอบทานการสอบบัญชีที่ปฏิบัติจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดโอกาสที่จะเกิดข้อผิดพลาดในการทำงานของผู้สอบบัญชีได้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการตรวจสอบรายงานทางการเงินของผู้สอบบัญชี

คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

คุณภาพการสอบบัญชี เป็นความสามารถในการตรวจสอบและรายงานผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีอย่างเป็นอิสระจากหลักฐานที่เพียงพอมีความถูกต้องครบถ้วนในสาระสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน จากการศึกษางานวิจัยและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้ให้นิยามการสอบบัญชีไว้ดังนี้

ณัฐธิดา จินมอญ (2559:17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพการสอบบัญชี หมายถึงคุณภาพของการสอบบัญชีที่แสดงความคิดเห็นในงบการเงินของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้งบการเงินเพื่อใช้ในการตัดสินใจของบุคคลภายนอก และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินทั่วไป

DeAngelo (อ้างถึงใน ประทีป วชิทองรัตน์, 2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพการสอบบัญชี คือ คุณภาพการสอบบัญชี จากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต โดยที่รายงานทางการเงินนั้นจะมีลักษณะของความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความกะทัดรัดความสมบูรณ์ และความทันต่อเวลา โดยที่ผู้สอบบัญชีนั้นจะต้องมีความเป็นอิสระทางความคิดและสามารถตรวจสอบประเมินผลได้โดยปราศจากอิทธิพลใด ๆ

Norris & Schroeder (อ้างถึงใน ประทีป วชิทองรัตน์, 2558) กล่าวว่า คุณภาพการสอบบัญชี จะมีประสิทธิภาพมากหากเกิดความร่วมมือกันระหว่างบริษัทกับผู้สอบบัญชีปฏิบัติตามวิชาชีพบัญชีเพื่อข้อกำหนดตามมาตรฐานรายงานทางการเงินท่าหรือมีประสิทธิภาพมากที่สุดอันประกอบไปด้วยความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความกะทัดรัด ความสมบูรณ์และความทันกาล

ความหมายคุณภาพการสอบบัญชีสรุปได้ว่า การตรวจสอบรายงานทางการเงิน โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ใช้งบการเงิน ประกอบด้วย ความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความกะทัดรัด ความสมบูรณ์ และความทันกาล ให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป

ความสำคัญคุณภาพการสอบบัญชี

การสอบบัญชีสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้นำงบการเงินไปใช้ สร้างความเชื่อมั่นว่ารายงานทางการเงินการตรวจสอบมีการนำเสนอที่ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และยุติธรรมกับทุกฝ่ายทำให้ผู้ใช้งบการเงินไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล (ณัฐธิดา จินมอญ, 2559)

ในขณะเดียวกัน Alan Kilgore, Graeme Harrison (2014) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพการสอบบัญชีเป็นลักษณะที่มีความสำคัญกับลูกค้าหรือผู้ใช้งบการเงินการตรวจสอบจะรับรู้ถึงการบริการการสอบบัญชีที่สามารถตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และยุติธรรม ซึ่ง

คุณลักษณะการสอบบัญชีที่มีคุณลักษณะดังกล่าวจะได้มาจากการปฏิบัติงานตรวจสอบตามข้อบังคับ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์เกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีผ่านการตรวจสอบที่มีคุณภาพ

ความสำคัญของคุณภาพในการสอบบัญชีเบื้องต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพการสอบบัญชีมีความสำคัญกับลูกค้าหรือผู้ที่ต้องการใช้รายงานทางการเงินเพื่อตัดสินใจการลงทุนผู้ซึ่งจะรับรู้ว่าจะมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบหรือไม่ตามความหมายของมาตรฐานการสอบบัญชีฉบับที่ 220 ได้สรุปในเรื่องของความถูกต้อง ครบถ้วน ความเที่ยงธรรม ความสมบูรณ์ ความชัดเจน ความกะทัดรัด ทันเวลา จะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ที่ต้องการใช้งบการเงินในการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะของคุณภาพการสอบบัญชี

คุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) สามารถวัดได้จากรายงานการสอบบัญชีมีลักษณะเชิงคุณภาพที่ดี พลอยไพลิน ต้นติสกล และศิริลักษณ์ ศุภรัชย์ (2560) ประกอบด้วย

1) ความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง ไม่เกิดข้อผิดพลาด บิดเบือนข้อมูลและเป็นไปตามความจริงที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องของข้อความทุกประโยครวมถึงตัวเลขที่ผู้สอบบัญชีได้รวบรวมประเมิน และสรุปนำเสนออย่างระมัดระวังและมีความแม่นยำถูกต้อง

2) ความเที่ยงธรรม (Objectiveness) หมายถึง ความถูกต้องตามควร (Fair) ไม่ลำเอียงทั้งจากทัศนคติและการประเมินที่เป็นกลาง โดยพิจารณาจากความจริงและสถานการณ์รอบด้าน การสังเกตการณ์การสรุปและการเสนอแนะของผู้ตรวจสอบต้องได้มาจากการกระทำที่ปราศจากอคติลำเอียงโดยไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวหรือไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น

3) ความชัดเจน (Clearness) หมายถึง ความสามารถในการสื่อความหมายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในรายงานการสอบบัญชี โดยแสดงลำดับความเป็นเหตุเป็นผลชัดเจนหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาทางวิชาการที่ไม่จำเป็นหากจำเป็นต้องใช้ศัพท์เทคนิคต้องมีคำอธิบายหรือนิยามศัพท์ที่ใช้ขึ้น

4) ความกะทัดรัด (Conciseness) การสื่อสารตรงประเด็นไม่อ้อมค้อม การตัดทอนข้อความและคำฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นยกไป โดยผู้ตรวจสอบยังคงรักษาความต่อเนื่องของแนวคิดที่รายงานไว้ตลอดจนความถูกต้องของการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและใช้เวลาสั้น

5) ความสร้างสรรค์ (Creation) หมายถึง การสรรหาวิธีการสื่อสารที่ช่วยและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานและยังคงมีการปรับปรุงในสิ่งที่จำเป็น โดยเนื้อหาความเป็นประโยชน์ให้บรรยากาศเชิงบวก และมีความหมายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

6) ความสมบูรณ์ (Completion) การเสนอรายงานที่ครบถ้วน สมบูรณ์ ไม่ขาดข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญต่อผู้อ่านที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งควรประกอบด้วยข้อมูลสารสนเทศข้อสังเกตที่สนับสนุนข้อสรุป และข้อแนะนำที่เพียงพอ

7) ความทันกาล (Timeliness) หมายถึง การเสนอรายงานต้องกระทำภายในเวลาที่ดี มีความเหมาะสมให้ผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสแก้ไข การเสนอผลการตรวจสอบไม่ควรล่าช้าและควรทำในระดับ “ด่วน” เพื่อช่วยให้เกิดการแก้ไขที่มีประสิทธิผล

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, ศิลปพร ศรีจันเพชร (2549) ได้สรุปสาระสำคัญของคำนิยามของการสอบบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมการบัญชีอเมริกัน (The American Accounting Association : AAA) ว่าเป็น “กระบวนการของการรวบรวมและประเมินหลักฐานเกี่ยวกับสารสนเทศเพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องของสารสนเทศนั้นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และการสื่อสารผลลัพธ์ให้ผู้ใช้ที่สนใจ การสอบบัญชีโดยปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระ” ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงวัดคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยตามคำนิยามดังกล่าวซึ่งการเพิ่มคุณภาพงานของผู้สอบบัญชีมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การรวบรวมและการประเมินหลักฐาน หมายถึง ข้อเท็จจริงใด ๆ หรือข้อมูลที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้รับโดยใช้วิธีการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีหน้าที่รวบรวมให้เพียงพอและทำการประเมินหลักฐานการสอบบัญชานั้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปผลการตรวจสอบ

2) ระบบสารสนเทศและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หมายถึง สารสนเทศที่ตรวจสอบนั้นจะเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ผู้สอบบัญชีสามารถนำไปใช้ประเมินสารสนเทศดังกล่าว

3) ความชำนาญและความเป็นอิสระ หมายถึง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพ โดยมีความรู้ในวิชาชีพมีการพัฒนาความรู้ต่อเนื่อง มีทัศนคติและมีความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

4) การรายงาน หมายถึง รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ตรวจพบจากการปฏิบัติงานมีการจัดทำรายงานและรับรอง ตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด ความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ลักษณะคุณภาพการสอบบัญชีข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะคุณภาพการสอบบัญชีวัดได้จากรายงานการสอบบัญชี มีลักษณะ ความถูกต้อง (Accuracy) ไม่เกิดข้อผิดพลาด บิดเบือนข้อมูล และเป็นไปตามความ ความเที่ยงธรรม (Objectiveness) ความถูกต้องตามควร (Fair) ไม่ลำเอียงทั้งจากทัศนคติและการประเมินที่เป็นกลาง ความชัดเจน (Clearness) ความสามารถในการสื่อความหมายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในรายงานการสอบความกะทัดรัด (Conciseness) การสื่อสารตรงประเด็นไม่อ้อม ความสร้างสรรค์ (Creation) การสรรหาวิธีการสื่อสารที่ช่วยและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานและยังคงมีการปรับปรุงในสิ่งที่ควรพัฒนา ความสมบูรณ์ (Completion) การเสนอรายงานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ขาดข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ ความทันกาล (Timeliness) การเสนอรายงานต้องกระทำภายในเวลาที่ดี มีความเหมาะสมให้ผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสแก้ไขและสามารถเพิ่มคุณภาพการสอบ

บัญชีได้จากการรวบรวมและการประเมินหลักฐาน ระบบสารสนเทศและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ความชำนาญและความเป็นอิสระการรายงาน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2472

มาตรา 1197 กำหนดให้บริษัทต้องจัดทำให้มีการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคนตรวจสอบงบดุลแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ภายใน 4 เดือนนับแต่วันที่ในงบดุลและให้ส่งสำเนางบดุลที่ตรวจสอบแล้วไปให้ผู้ถือหุ้นทุกคนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วัน นอกจากนั้นได้มีสำเนางบดุลเปิดเผยไว้ในบริษัทในระหว่างเวลาเช่นว่านั้น เพื่อให้ผู้ทรงใบหุ้นชนิดออกให้แก่ผู้ถือหุ้นนั้นตรวจสอบได้ด้วย

นอกจากข้อกำหนดดังกล่าว ทำให้บริษัทจำกัดต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นและก่อให้เกิดวิชาชีพสอบบัญชีเกิดขึ้นในประเทศไทย ที่กำหนดให้นิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ต้องปิดบัญชีและให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบบัญชีของกิจการให้เสร็จสิ้นก่อนวันนำเสนอต่อที่ประชุมและเพื่อให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นอนุมัติภายใน 4 เดือนนับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

มาตรา 1208 ผู้สอบบัญชีจะเป็นผู้ถือหุ้นบริษัทด้วยก็ได้ จะเป็นผู้ได้เสียในกิจการงานของบริษัทหรือกรรมการ ตัวแทนหรือลูกจ้างของบริษัทนั้นไม่ได้

มาตรา 1209 ให้ที่ประชุมใหญ่สามัญเลือกตั้งผู้สอบบัญชีทุกปี

มาตรา 1213 ผู้สอบบัญชีมีสิทธิเข้าตรวจสอบสมุดและบัญชีของบริษัทในเวลาอันสมควรได้ทุกเมื่อและสามารถไต่ถามสอบสวนกรรมการหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นตัวแทนหรือลูกจ้างบริษัทได้

มาตรา 1214 กำหนดว่า “เมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบงบการเงินเสร็จแล้ว ผู้สอบบัญชีจะต้องจัดทำรายงานการสอบบัญชี เพื่อแถลงในรายงานด้วยว่าตนเห็นด้วยว่างบดุลได้ทำโดยถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ ควรแสดงให้เห็นการดำเนินงานของบริษัทที่เป็นอยู่ตามความจริงและถูกต้องหรือไม่ นำเสนอต่อที่ประชุมสามัญประจำปี”

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

มาตรา 8 ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยและกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรต้องจัดให้มีการทำบัญชี

มาตรา 11 ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องจัดทำงบการเงินและยื่นงบการเงินต่อสำนักงานกลางบัญชีหรือสำนักงานประจำบัญชีท้องถิ่น งบการเงิน ต้องมีรายงานตามทฤษฎีการพัฒนารัฐกิจการค้า กำหนด และงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้น

ตามกฎหมายต่างประเทศและกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร ต้องจัดทำงบการเงินยื่นต่อสำนักงานกลางบัญชีหรือสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ภายใน 5 เดือนนับแต่วันปิดบัญชี สำหรับบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยให้ยื่นภายใน 1 เดือนนับแต่วันที่งบการเงินได้รับอนุมัติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น โดยงบการเงินดังกล่าวต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เว้นแต่ งบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาทและรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ได้รับการยกเว้นให้งบการเงินดังกล่าวไม่ต้องได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ประมวลรัษฎากร

มาตรา 69 แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้บัญชีงบดุล บัญชีกำไรขาดทุน บัญชีรายรับรายจ่ายที่ยื่นพร้อมกับแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ต้องมีบุคคลตามมาตรา 3 สัตต แห่งประมวลรัษฎากรในฐานะผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เป็นกฎหมายใหม่ที่ประกาศใช้แทนพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ก่อให้เกิดองค์กรเอกชน คือสภาวิชาชีพบัญชี มีหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี และมีคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (ก.บช.) ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสภาวิชาชีพ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นชื่อที่บัญญัติขึ้นใหม่และมีคำนิยามไว้หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีตามพระราชบัญญัตินี้ และใบอนุญาตนั้นยังไม่ขาดอายุ ไม่ถูกพัก ไม่ถูกเพิกถอน ดังนั้น ผู้ที่ไม่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีก็ดี ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้วแต่ขาดต่ออายุใบอนุญาต ถูกพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตก็ดี ย่อมไม่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมาย หากกลางมือชื่อรับรองการสอบบัญชีของธุรกิจใดที่กฎหมายบัญญัติให้มีการสอบบัญชีหรือให้มีผู้สอบบัญชีแล้วย่อมมีความผิด และอาจได้รับโทษตามกฎหมายการขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตนั้น ผู้ซึ่งจะขึ้นทะเบียนต้องมีพื้นความรู้และลักษณะครบถ้วน

ความมุ่งหมาย

ความมุ่งหมายในการตราพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 ขึ้นนั้น ก็เนื่องจากว่าการสอบบัญชีเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญแก่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และนับวันจะมีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากความต้องการของธุรกิจและอุตสาหกรรมของประเทศประกอบกับได้มีผู้สำเร็จการศึกษาวิชาการบัญชีจากมหาวิทยาลัย และหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ มากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดคุณสมบัติและพื้นความรู้ของผู้สอบบัญชีให้อยู่ในมาตรฐานและมีการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชี และเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่รัฐ และบุคคลที่เกี่ยวข้องและเป็นผลดีแก่วิชาชีพการสอบบัญชีด้วย

เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายดังกล่าว พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชีได้กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี หรือ ก.บช. กับทั้งให้จัดตั้งสำนักงาน ก.บช. ขึ้นเพื่อบริหารงานตามที่ได้รับมอบหมาย

สิทธิและหน้าที่ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีสิทธิลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชีในฐานะผู้สอบบัญชีของธุรกิจที่กฎหมายบัญญัติให้มีการสอบบัญชีหรือให้มีผู้สอบบัญชี และมีสิทธิลงลายมือชื่อรับรอง เอกสาร ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีผู้สอบบัญชีรับรองสำหรับสิทธิประการแรก ผู้ซึ่งมิได้เป็น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชีในฐานะผู้สอบบัญชีไม่ได้ ถ้าฝ่าฝืนก็ มีความผิด แต่สำหรับสิทธิประการที่สอง มีผลแต่เพียงว่า เอกสารที่สร้างขึ้นไม่มีผลตามกฎหมายนั้น ๆ ถ้ามิได้รับรองโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีหน้าที่ดังนี้

- 1) ต้องรักษามรรยาทตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวงถ้าฝ่าฝืนอาจถูกสั่งพักหรือ เพิกถอนใบอนุญาต
- 2) ในกรณีที่มีการย้ายสำนักงานหรือมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนต้องแจ้งต่อ นายทะเบียนภายในกำหนด 15 วัน นับตั้งแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

อายุใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีอายุ 5 ปี นับแต่ออกใบอนุญาตตามข้อบังคับ ของ ก.บช. ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องต่ออายุใบอนุญาตภายในระยะเวลา 3 เดือน ก่อนวันที่ใบ อนุญาตสิ้นอายุและต้องชำระค่าธรรมเนียมก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุด้วย มิฉะนั้นเป็นอันขาด จากการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ข้อห้ามสำหรับผู้ซึ่งมิได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

- 1) ผู้ซึ่งมิได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชีในฐานะ ผู้สอบบัญชีของธุรกิจที่กฎหมายบัญญัติให้มีการสอบบัญชีหรือให้มีผู้สอบบัญชีไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นการกระทำในทางราชการ เช่น บริษัทจำกัดต้องมีการสอบบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สหกรณ์ต้องมีผู้สอบบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเหล่านี้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเท่านั้น จึงจะมีสิทธิลงลายมือชื่อรับรอง การสอบบัญชีในฐานะผู้สอบบัญชี บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จะกระทำมิได้ ถ้าฝ่าฝืนก็มีความผิดตามกฎหมาย เว้นแต่จะเป็นการกระทำในทางราชการ เช่น ในกรณีบริษัทจำกัด เป็นรัฐวิสาหกิจ ทางราชการอาจมอบหมายให้กรรมการตรวจเงินแผ่นดินทำการตรวจสอบ ให้กรรมการกรณีนี้กรรมการตรวจเงินแผ่นดินย่อมมีสิทธิลงลายมือชื่อรับรองได้แม้มิได้เป็น ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

- 2) ผู้ซึ่งมิได้เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะโฆษณาด้วยวิธีใด ๆ แสดงว่าเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่ได้ ถ้าฝ่าฝืนย่อมมีความผิดและอาจได้รับโทษตามกฎหมาย เช่น ผู้ซึ่งมิได้ เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพิมพ์นามบัตรแสดงว่า เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตไม่ว่าจะแสดงด้วย ภาษาอังกฤษหรือภาษาไทย ย่อมมีความผิดและอาจได้รับโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับ ไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สรุปว่าแนวคิดเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นวิชาชีพที่ให้บริการแก่ประชาชนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดซึ่งช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความคิดเห็น ว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามแม่บทการบัญชีการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ และเพื่อรายงานต่อบงการเงินและสื่อสารตามที่มามาตรฐานสอบบัญชีกำหนดตามข้อเท็จจริงที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบเนื่องจากผลงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวข้องกับสาธารณะชนและผู้ใช้งบการเงิน จึงต้องมีกฎหมายเข้ามากำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพสอบบัญชี และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด จึงสามารถปฏิบัติงานได้และผู้สอบบัญชีต้องเป็นบุคคลที่มีความเป็นกลาง มีความรู้ความสามารถ และมีความเป็นอิสระ ปัจจุบันได้มี พ.ร.บ. 2547 ให้ผู้สอบบัญชีใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม

2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning) คือ กระบวนการของประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างค่อนข้างถาวร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้ไม่ได้มาจากภาวะชั่วคราววุฒิภาวะหรือสัญชาตญาณ การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร โดยเป็นผลจากการฝึกฝนเมื่อได้รับการเสริมแรง มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เรียกว่า ปฏิกริยาสะท้อน การเรียนรู้ของผู้บริโภค (Consumer learning) หมายถึง กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รับความรู้ (Knowledge) และประสบการณ์ (Experience) โดยการซื้อและการบริโภค ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในอนาคต (เสรี วงศ์มณฑา, 2542) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
- 2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)
- 3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านสมองเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญาพฤติกรรมทางพุทธิพิสัย แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1 ความรู้ (Knowledge) หมายถึงการเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิดวัตถุและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กันไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ระดับ 2 ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ความจำให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผลการแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมายและความสามารถในการแปลความหมายการสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ระดับ 3 การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) ในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิมไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้นโดยการใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการแปลความหมายการสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น

ระดับ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจและการนำไปปรับใช้โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อยที่มีความสัมพันธ์กันรวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

ระดับ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกับการสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันเพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อนอันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนดให้

ระดับ 6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยมผลงานคำตอบวิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยมีการกำหนดเกณฑ์ (Criteria) เป็นฐานในการพิจารณาตัดสินการประเมินผลจัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ (Characteristics of Cognitive Domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจการนำไปปรับใช้ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใด (ศีลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552)

จิตพิสัย (Affective Domain) ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดย

จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดีงามอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียน เปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ จะประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ระดับ ได้แก่

ระดับ 1 การรับรู้ เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่ง เป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น

ระดับ 2 การตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และ พึงใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

ระดับ 3 การเกิดค่านิยม การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือ ในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่ง นั้น

ระดับ 4 การจัดระบบ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับอาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยม เก่า

ระดับ 5 บุคลิกภาพ การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงามพฤติกรรมด้านนี้ จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจาก การได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จน กลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นควบคุมทิศทางพฤติกรรมของ คน จะรู้ดีชั่วอย่างไรนั้น ก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้

ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน ได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ ระดับของทักษะพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย ๆ 5 ชั้น ดังนี้

ชั้น 1 การรับรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือ เป็นการเลือกหาตัว แบบที่สนใจ

ชั้น 2 กระทำตามแบบหรือเครื่องชี้แนะเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตน สนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ ตามข้อแนะนำ

ชั้น 3 การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่อง ชี้แนะเมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

ชั้น 4 การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตาม รูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุงยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่วการที่ ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

ขั้น 5 การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

ดังนั้นการเลือกใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ สามารถตอบคำถามการวิจัยถึง ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ เกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางวิชาชีพการบัญชี ทักษะทางวิชาชีพบัญชีและค่านิยม จรรยาบรรณ โดยเฉพาะการมีทักษะวิชาชีพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะด้านสติปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะการจัดการตนเองและองค์กร และค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพและผู้ทำบัญชีจะต้องมีการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ และมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง เมื่อมีการเรียนรู้ด้านความเสี่ยง จะเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้ธุรกิจจัดการความไม่แน่นอนและความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานทางการเงินขององค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.6 ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีนักวิจัยหลายท่านพยายามที่จะให้คำนิยามของคำว่า ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย หลาย ๆ แห่ง ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมและข้อสรุปที่ได้จากทฤษฎีและงานวิจัยเชิงประจักษ์ต่าง ๆ มีปัจจัยมากมายที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

เพ็ญธิดา พงษ์ธานี (2560) ศึกษาความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแตกต่างกัน ความสามารถในการปฏิบัติตาม TQSCI ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แตกต่างกัน โดยพบว่า 1) ความรับผิดชอบของผู้นำต่อการควบคุมคุณภาพ ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ ประสบการณ์ ปฏิบัติงานสอบบัญชี ระดับการศึกษา จำนวนลูกค้า และจำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี 2) ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องขึ้นอยู่กับ อายุ ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี ระดับการศึกษา จำนวนลูกค้า และจำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี 3) การตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ ขึ้นอยู่กับ อายุ ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอบบัญชี ระดับการศึกษาและจำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี 4) ทรัพยากรบุคคลขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และจำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี 5) การปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับประสบการณ์ปฏิบัติงานการสอบบัญชี จำนวนลูกค้าและจำนวนผู้ช่วยผู้สอบบัญชี

สุปราณี หารราชจักรตรี (2552) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ผู้สอบบัญชีภาษีอากร พบว่า 1) ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์สนับสนุนกัน 2) คุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากรมีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการงานสอบบัญชีภาษีอากร ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์สนับสนุนกัน และ 3) ความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีภาษีอากร มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์สนับสนุนกัน

มณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์, จุลสุชดา ศิริสม และนภาพรณ พลนิกรกิจ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของเทคนิคการสอบบัญชีและมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี พบว่า “1) เทคนิคการสอบบัญชีด้านการตรวจสอบรายการผิดปกติมีความสัมพันธ์และผลกระทบที่สนับสนุนกับคุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความสมบูรณ์ 2) มรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ด้านมารยาทต่อลูกค้ามีความสัมพันธ์และผลกระทบที่สนับสนุนบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ความกะทัดรัด”

ณัฐธิดา ลักคนลาวลัย และศิลปพร ศรีจันเพชร (2555) ได้ศึกษา ความเห็นของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสีย สาธารณะต่อการปฏิบัติงานสอบบัญชีและคุณภาพรายงานทางการเงิน พบว่า ผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลางว่างบการเงินที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐาน ยังคงมีลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินตามคำนิยามของแม่บทการบัญชีคือความเข้าใจได้ ความเชื่อถือได้ การเปรียบเทียบกันได้ และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

C.W. Choo (1997) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผลการศึกษาพบว่า ขอบเขตความรู้ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่แตกต่างกันจะส่งผล ให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของหน้าที่การงานที่แตกต่างกันก่อให้เกิดประสิทธิภาพการดำเนินงานที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งผลกระทบดังกล่าว อาจจะสังเกตได้จากการนำความรู้ ความสามารถ มาพัฒนา ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ โดยการทดสอบทางคณิตศาสตร์ขั้นสูง (MDA) สามารถบ่งชี้ให้เห็น ถึงความรู้ความสามารถและคุณภาพการตัดสินใจ หรืออาจจะทดสอบได้จากการนำมาเผยแพร่อีกครั้ง หรือจำนวนครั้งที่ได้ปฏิบัติงานที่พิเศษ

E. Somanathan and Paul H. Rubin (2004) ได้ทำการศึกษาอุปนิสัยของนักบัญชีที่เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพผลการศึกษาพบว่า อุปนิสัยของนักบัญชีที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่มีการวางแผนในการทำสิ่งต่าง ๆ ล่วงหน้าก่อนที่จะสั่งให้ทำนักบัญชีเป็นผู้แสวงหาทางเลือกใหม่ๆไม่หยุดนิ่ง นักบัญชีเป็นผู้ที่มีเป้าหมายจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ นักบัญชีเป็นผู้ที่มีความคิดว่าจะชนะหรือประสบความสำเร็จตามคาดหวัง โดยการที่ชนะหรือประสบ

ความสำเร็จนั้นไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน นักบัญชีเป็นผู้รับฟังเหตุผลของผู้อื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นักบัญชีเป็นผู้ที่โน้มน้าวให้ผู้อื่นเข้าใจยอมรับในความคิดเห็นของตนเอง และนักบัญชีเป็นผู้ให้ความสำคัญในการทำงานเป็นทีมและเป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

Hooks Karen (1992) ได้ทำการศึกษา ความเป็นมืออาชีพ ผลประโยชน์และความคาดหวังของ Gap ผลการศึกษาพบว่านักบัญชีเป็นผู้ที่มีหน้าที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือสังคมในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เนื่องจากสังคมมีความขัดแย้งกันและมีความซับซ้อน นักบัญชีจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความรู้ด้านเศรษฐกิจ การตลาด การขาย และการบริหาร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมกันในการพัฒนาสังคมและวิชาชีพ

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านสมรรถนะของผู้สอบบัญชีด้านความรู้ความสามารถเชิงเทคนิคกับคุณภาพการสอบบัญชีสรุปได้ว่า ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถหลายด้าน ทั้งในด้านความรู้ทั่วไป ความรู้ด้านเศรษฐกิจ การขาย และสามารถนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ทำให้การตรวจสอบบัญชีเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจนเกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยมีข้อสมมติฐานดังนี้

H_1 : สมรรถนะของผู้สอบบัญชี ด้านความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

จารุมน ศรีสันต์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าวิชาชีพกับคุณภาพงานสอบของผู้สอบบัญชีภาษีอากรของผู้สอบบัญชีภาษีอากร พบว่า “ผู้สอบบัญชีภาษีอากร มีความคิดเห็นด้านเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านความถูกต้อง เช่น มีการเสนอรายงานโดยให้ความสำคัญในความถูกต้องของข้อมูลเสมอ ตรวจสอบและนำเสนอรายงานตามความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องและได้รวบรวมประเมินสรุป นำเสนอรายงานอย่างระมัดระวัง แม่นยำเที่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเป็นต้น ด้านความทันเหตุการณ์ มีการทำรายงานการสอบบัญชีที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลาเที่ยงผู้ประกอบวิชาชีพเสมอ โดยคำนึงคุณภาพของงานสอบบัญชี และมีการนำเสนอรายงานที่ใช้ในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพภายในเวลาที่เหมาะสม”

บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์, ไพรัช พรพันธ์เดชวิทยา และศรีรุ่งรัตน์ สุดสมบูรณ์ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย พบว่า 1) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีทางด้านทักษะวิชาชีพ มีความสัมพันธ์และผลกระทบในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความทันกาล 2) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี ด้านประสบการณ์วิชาชีพสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความทันกาล 3) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านจรรยาบรรณวิชาชีพสอบบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม

ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความทันกาล 4) ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้น มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความทันกาล

ชนิดา บำรุงกฤษฎา (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีกับความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตสำนักงานสรรพากรภาค 9 พบว่า 1) ประสบการณ์การสอบบัญชีพบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้สอบบัญชีมีประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านการรับงานสอบบัญชี ส่วนด้านการบริการอื่นของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีประสบการณ์ในระดับปานกลาง เป็นอันดับท้าย 2) ความสำเร็จในการทำงานพบว่า ผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความสำเร็จในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสำเร็จในการทำงานในระดับมากทุกด้าน โดยผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความสำเร็จในการทำงานด้านเวลาในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านคุณภาพงาน ส่วนด้านปริมาณงาน เป็นอันดับสุดท้าย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีกับความสำเร็จในการทำงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตสำนักงานกรมสรรพากรภาค 9 พบว่า ประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีในด้านารรับงานสอบบัญชีด้านการปฏิบัติงานสอบบัญชีและด้านบริการอื่นของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตสำนักงานสรรพากรภาค 9 ภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการทำงานด้านเวลา ด้านคุณภาพงาน และปริมาณงานมีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง

พลอยไพลิน ต้นติสกล และศิริลักษณ์ ศุภธชัย (2560) ได้ศึกษา การศึกษาคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ (Big 4) และในประเทศไทย (Non-Big4) ของผู้ใช้บริการสอบบัญชีในประเทศไทย พบว่า AQA ระหว่าง (Big 4) และ (Non-Big4) มีความแตกต่างกันโดยเฉพาะด้านความเข้าใจในด้านอุตสาหกรรมลูกค้า การตอบสนองความต้องการของลูกค้า ความสามารถของผู้สอบบัญชีการใช้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นและจรรยาบรรณในวิชาชีพการตรวจสอบ ดังนั้น (Non-Big4) ควรปรับปรุง AQA ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ 5 ด้านที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับ (Big 4) เพื่อให้ได้รับการยอมรับในคุณภาพงานสอบบัญชีจากผู้ให้บริการสอบบัญชีให้มากขึ้น ถึงแม้ว่า (Big 4) จะมี AQA ที่ดีกว่า (Non-Big4) ในหลาย ๆ ด้านแต่มี AQA ด้านความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตรวจสอบให้มีคุณภาพที่น้อยกว่า (Non-Big4) (ถึงแม้ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) ดังนั้น (Big 4) ควรมีการพัฒนา AQA ดังกล่าวเพื่อให้คุณภาพการสอบบัญชีดียิ่งขึ้น

อภิศักดิ์ เจียรสุคนธ์, พรลภัส สุวรรณรัตน์ และไพฑูรย์ อินตะขัน (2557) ได้ศึกษา ผลกระทบของการสอบทานการสอบบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย พบว่า 1) การสอบทาน การสอบบัญชี ด้านวิชาการตรวจสอบ และจัดทำหลักฐานการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการสอบบัญชีโดยรวมด้านการ

ทำงานต้องเชื่อถือได้ ด้านงานสำเร็จทันเวลาและด้านผลงานได้มาตรฐาน 2) การสอบทานงานสอบ บัญชีด้านการรายงานการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการสอบ บัญชีโดยรวม ด้านการทำงานต้องเชื่อถือได้และด้านผลงานได้มาตรฐาน

ประทีปวีจิ ทองรัตน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แห่งประเทศไทย โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาคุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับ อนุญาตแห่งประเทศไทยโดยผู้วิจัยกำหนดประชากรคือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ เปิดเผยข้อมูลกับสภาวิชาชีพ โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรใน ลักษณะงานตรวจสอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการตรวจสอบการดำเนินงาน ลักษณะงานตรวจสอบ ภายในด้านการตรวจสอบทางการเงิน และลักษณะงานตรวจสอบภายในด้านการตรวจสอบ สารสนเทศ ส่วนตัวแปรด้านความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการ สอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย ได้แก่ ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการ ตรวจสอบที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชี ได้แก่ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ด้านการเงินและความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการด้านกำกับดูแล รูปแบบสมการพยากรณ์ลักษณะ งานตรวจสอบภายในและความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการด้านการกำกับดูแลกิจการรูปแบบการ พยากรณ์ลักษณะงานด้านการสอบภายในและความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการที่ส่งผลต่อคุณภาพ การสอบบัญชี ประกอบด้วย 1) ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบด้านบัญชีหรือการเงิน 2) ลักษณะงานตรวจสอบภายในด้านการดำเนินงาน 3) ลักษณะการตรวจสอบภายในทางการเงิน 4) ลักษณะการตรวจสอบภายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ 5) ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการ ตรวจสอบด้านกำกับดูแล

ลัดดาวัลย์ ยอดบัว และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (2560) ได้ศึกษาความเป็นมืออาชีพของ ผู้สอบบัญชีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้สอบ บัญชีรับอนุญาต ยกระดับความน่าเชื่อถือ ของคุณภาพการสอบบัญชี ของสำนักงานสอบบัญชีเป็นผล สะท้อนให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สามารถปฏิบัติงานตรวจสอบความถูกต้องในส่วนที่เป็น สารสำคัญ การรายงานการตรวจสอบ และรับรองบัญชี แสดงฐานะทางการเงินและผลการ ดำเนินงานตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ ผลงานเป็นที่ น่าเชื่อถือและสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้งบการเงิน ปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม เที่ยงธรรม มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีความเป็นอิสระ ตามมาตรฐานวิชาชีพคำนึงถึงจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ พัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางให้สำนักงานสอบบัญชี นำไปพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากล

วันรักษ์ โสภภาพร, การุณญ์ ประทุม และพรทิพย์ ชุ่มเมืองปัก (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างการควบคุม การสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่ง ประเทศไทยพบว่า การควบคุมการสอบบัญชี ด้านข้อกำหนดวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ด้านการแบ่งงานกัน

ทำและด้านความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ดังนั้นผู้บริหารสำนักงานสอบบัญชีในประเทศไทยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนนโยบายและวิธีปฏิบัติงานสอบบัญชีให้สามารถวางระบบการควบคุมการสอบบัญชีให้เป็นไปตามข้อกำหนดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศและยกระดับฐานะสำนักงานสอบบัญชีของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (Penafortet al, 1997)

Penafortet al (1997) ได้ศึกษาความคาดหวังของนายจ้างต่อสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในประเทศมาเลเซียซึ่งพบว่านายจ้างต้องการนักบัญชีที่มีสมรรถนะเพิ่มเติม เช่น สมรรถนะด้านการสื่อสาร รวมถึงทักษะความเป็นผู้นำความสามารถในการทำงานภายใต้การกดดัน ความสามารถในการพัฒนาแนวคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ และความสามารถในการคิดเชิงตรรกะในการใช้คอมพิวเตอร์ พบว่านายจ้างได้คาดหวังทักษะการสื่อสาร การวิเคราะห์ และทักษะการทำงานเป็นทีม รวมทั้งความรู้ด้านการบัญชีพื้นฐาน

Baker, William M. et al (2000) ได้ศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในมุมมองของนักศึกษา สาขาการบัญชี จากการประเมินคุณลักษณะที่สำคัญของนักศึกษาสาขาการบัญชี จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ว่าจ้าง คณาจารย์และนักศึกษาสาขาการบัญชี การศึกษาครั้งนี้พบว่าคณาจารย์และนักศึกษาสาขาการบัญชี ไม่ทราบว่าคุณสมบัติข้อใดที่สำคัญที่สุดกับนายจ้าง โดยนักศึกษาสาขาการบัญชีระบุว่าคุณลักษณะสำคัญที่น้อยที่สุดคือความซื่อสัตย์ส่วนบุคคล ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า นักศึกษาสาขาการบัญชีรับรู้เพียงว่า การศึกษาทางบัญชีคือการเรียนรู้ทางด้านตัวเลขเท่านั้น

Kavanagh, M.H. et al (2008) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพการบัญชี พบว่านักศึกษาสาขาการบัญชีมีความเข้าใจว่าทักษะของนักศึกษาที่ผู้ว่าจ้างคาดหวัง คือ ทักษะในการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ ความเป็นมืออาชีพและการทำงานร่วมกันเป็นทีม ส่วนผู้ว่าจ้างต้องการนักบัญชีที่มีความรู้พื้นฐานทางบัญชีเป็นอย่างดี และมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหา ทั้งนี้ นักศึกษาสาขาบัญชีและผู้ว่าจ้างมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ความรู้ความสามารถและทักษะความเป็นมืออาชีพนั้น ยังไม่ถูกพัฒนาในการศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างเพียงพอ เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของนายจ้าง

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านสมรรถนะของผู้สอบบัญชีด้านทักษะวิชาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีผู้สอบบัญชีสรุปได้ว่าผู้สอบบัญชีต้องมีลักษณะคล้ายกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศฉบับที่ 3 คือมีทักษะทางวิชาชีพ ในการศึกษาคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาและสามารถเอามาใช้ในการปฏิบัติงานในการตรวจสอบหลายด้านเช่นทักษะด้านปัญญา ทักษะการติดต่อสื่อสาร ทักษะการ

จัดการ และทักษะการจัดองค์กร ประสบการณ์ในการทำงาน จะช่วยให้งานตรวจสอบบัญชีมีประสิทธิภาพตามความคาดหวังของนายจ้างมากยิ่งขึ้นโดยมีข้อสมมติฐานดังนี้

H_2 : สมรรถนะของผู้สอบบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

กาญจนา มงคลนิพัทธ์ และนิตยา มณีนาค (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของธุรกิจ เพื่อศึกษาคุณสมบัติที่นักบัญชีพึงประสงค์ของสถานประกอบการ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่สถานประกอบการพึงประสงค์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม พบว่ารูปแบบธุรกิจของสถานประกอบการที่เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ไทย ส่วนใหญ่เป็นกิจการประเภทบริษัทจดทะเบียนตั้งแต่ 101 ล้านบาทขึ้นไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการต้องการผู้สอบบัญชีที่มีคุณสมบัติด้านคุณค่า ทักษะคิด และจรรยาบรรณ วิชาชีพมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่พึงประสงค์ตามมุมมองของสถานประกอบการ พบว่า ลักษณะการผลิตสินค้าหลักแตกต่างกัน มีมุมมองต่อคุณสมบัติด้านคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

สุมินทร เบ้าธรรม และดวงฤดี อุ๋ (2559) ได้ศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีโดยเปรียบเทียบความแตกต่างของจรรยาบรรณในมุมมองผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร จำนวน 392 คน โดยใช้ t-test ในการทดสอบสมมติฐาน พบว่า จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ และจรรยาบรรณวิชาชีพด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ ระหว่างผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรมีความแตกต่างกัน

ประดินันท์ ประดับศิลป์ และลักษณา เกตุเตียน (2557) ได้ศึกษา จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานครต่อการจัดทำบัญชีและนำเสนองบการที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของสำนักงานการสอบบัญชีมีขนาดเล็ก (มีผู้ทำบัญชีน้อยกว่า 5 คน) ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ขนาดของสำนักงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณมี 2 ด้าน คือ ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ทำบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ระยะเวลาการปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีมีผลต่อการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณทั้ง 6 ด้าน ความโปร่งใส ความเป็นอิสระเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถ มาตรฐานการปฏิบัติงาน

ด้านการรักษาความลับ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ทำบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้

นวพร ชูเปี้ยเต็ง และฐิติภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2559) ได้ศึกษา ผลกระทบของทักษะและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานตรวจสอบที่มีต่อคุณภาพของรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างคือเจ้าของกิจการหรือห้างหุ้นส่วนผู้จัดการ หัวหน้าฝ่ายบัญชี พนักงานบัญชี ซึ่งปฏิบัติงานในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่ผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทยยื่นตรวจสอบและรับรองบัญชีต่อกรมสรรพากร ประจำปี 2558 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ศึกษาผลกระทบโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ มีความรู้ทางด้านการบัญชีในระดับปานกลาง ลักษณะของกิจการส่วนใหญ่เป็นกิจการให้บริการระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 10 ปีขึ้นไป - 20 ปี การทดสอบผลกระทบพบว่าทักษะในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานตรวจสอบมีผลกระทบต่อคุณภาพของรายงานการตรวจสอบในทิศทางเดียวกัน และรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทยทุกด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความชัดเจน ด้านความรัดกุม ด้านความสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ และด้านความทันกาล

Diana Mostafa Mohamed and Magda Hussien Habib (2013) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีและผู้สอบบัญชีในประเทศอียิปต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาถึงเรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีว่ามีผลกระทบต่อการสอบบัญชีหรือไม่ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สอบบัญชีในประเทศอียิปต์ใหญ่ทางด้าน การสอบบัญชีหรือเรียกว่า Big Four ในประเทศอียิปต์และในการศึกษาในครั้งนี้เป้าหมายคือวัดคุณภาพของผู้สอบบัญชีซึ่งวัดจาก ความถูกต้องของรายงานทางการเงิน การนำเสนอที่ชัดเจนและความเป็นธรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี ในการทำงานตรวจสอบบัญชีในด้านจริยธรรมของผู้สอบบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพในการตรวจสอบบัญชีในด้านความถูกต้องและความทันเวลาของรายงานทางการเงิน

Rani Hoitash, Ariel Markelevich and Charles A. Barragato (2007) ได้ทำการศึกษา ค่าธรรมเนียมของการสอบบัญชีและคุณภาพของการสอบบัญชีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าธรรมเนียมของการสอบบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี โดยการศึกษาใช้การวัดตัวแปรคุณภาพการตรวจสอบบัญชี ซึ่งประกอบด้วย ความถูกต้องของรายงานทางการเงิน ความเที่ยงธรรม ความชัดเจน ความกะทัดรัดของรายงานทางการเงินซึ่งผลการวิจัยพบว่า

ค่าธรรมเนียมของการสอบบัญชีส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพการตรวจสอบบัญชี ในด้านความเที่ยงธรรมของผู้สอบบัญชีและยังพบอีกว่าค่าธรรมเนียมขององค์กรยังขึ้นอยู่กับชื่อเสียงขององค์กรในการตรวจสอบอีกด้วย

จากการทบทวนวรรณกรรมด้านสมรรถนะของผู้สอบบัญชีด้านค่าความนิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ กับคุณภาพการสอบบัญชีสรุปได้ว่า ลูกค้าน่าต้องการผู้สอบบัญชีที่มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพเพื่อรักษาความลับของลูกค้าและความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี โดยมีข้อสมมติฐานดังนี้

H₃ : สมรรถนะของผู้สอบบัญชี ด้านค่าความนิยม จรรยาบรรณและทัศนคติทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ทัศนีย์ แสงสว่าง (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการประเมินความเสี่ยงการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินความเสี่ยงการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานครผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย พบว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีความเข้าใจในเรื่องของความเสี่ยงการสอบบัญชีอยู่ในระดับสูง ทั้งในส่วนของความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุมและความเสี่ยงจากการตรวจสอบ โดยปัจจัยเสี่ยงจากการสอบบัญชีนั้นมุ่งสอบบัญชีรับอนุญาตมุ่งเน้นไปที่การประเมินความเสี่ยงจากการตรวจสอบเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความเสี่ยงจากการควบคุม และการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ซึ่งการประเมินความเสี่ยงจากการตรวจสอบมีปัจจัยที่มีการประเมินความเสี่ยงสูงสุด คือวิธีการตรวจสอบที่ใช้อาจไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่ตรงประเด็นกับเรื่องที่ตรวจสอบ ซึ่งอาจส่งผลให้ตรวจสอบไม่พบข้อผิดพลาดอันมีสาระสำคัญได้ ส่วนการประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมนั้นมีปัจจัยที่มีระดับการประเมินความเสี่ยงสูงสุดคือ กิจกรรมที่มีการปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในได้กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอหรือไม่ และสำหรับการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับคือ 1) ระดับของงบการเงิน ปัจจัยที่มีระดับการประเมินความเสี่ยงสูงสุดคือปัจจัยซึ่งกระทบต่ออุตสาหกรรมที่กิจการดำเนินงานอยู่เช่น สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สภาพการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความต้องการของลูกค้า เป็นต้น 2) ระดับของยอดคงเหลือในบัญชีและประเภทรายการ ปัจจัยที่มีระดับการประเมินความเสี่ยงสูงสุดคือ รายการที่ผิดปกติและซับซ้อน หรือรายการที่ไม่ผ่านการประมวลผลตามปกติ โดยเฉพาะรายการที่เกิดขึ้น ณ วันสิ้นปี

พรณิภา แจ่มสุวรรณ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต” เป็นการศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเพื่อผู้สอบบัญชีรับอนุญาตใช้ประกอบในการวางแผนการสอบบัญชี ในการตรวจสอบ

ของรายงานทางการเงินขององค์กร ผู้สอบบัญชีต้องมีความรอบรู้และแบบแผนในการระบุปัจจัยเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ ผู้สอบบัญชีต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการแสดงความเห็นผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริงอย่างมีสาระสำคัญ หรือเรียกว่าความเสี่ยงในการตรวจสอบ เพื่อลดความเสี่ยงจากการตรวจสอบดังกล่าว ผู้สอบบัญชีได้ใช้เทคนิคการตรวจสอบที่สำคัญ คือประเมินความเสี่ยงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีโดยส่วนใหญ่จะประเมินความเสี่ยงโดยการวิเคราะห์และระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และแบ่งระดับความเสี่ยงออกเป็นระดับต่าง ๆ เช่น ความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงปานกลางและความเสี่ยงต่ำ ในปัจจุบันแนวปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงโดยการใช้ตัวชี้วัดและองค์ประกอบความเสี่ยงที่มีความหลากหลายในการทำงานของผู้สอบบัญชีและยังไม่มีแนวชัดเจน การศึกษานี้จึงเกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติในการใช้และระบุปัจจัยบ่งชี้หรือองค์ประกอบความเสี่ยง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ต้องการอย่างสูงเพื่อให้การประเมินความเสี่ยงและการวางแผนการสอบบัญชีได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรให้ความสำคัญและระมัดระวังความเสี่ยงเป็นอันดับแรกในเรื่องปัญหาการได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม

- รายการที่ผิดปกติ เช่น รายการหรือวิธีปฏิบัติที่ซ้ำซ้อนความซื่อสัตย์ จริยธรรมของผู้บริหาร และยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภทรายการความกดดันที่ผิดปกติต่อกิจการเช่นสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ เป็นต้น แรงกดดันที่ผิดปกติ เช่น ความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน เป็นต้น ลักษณะทางธุรกิจของกิจการ ปัจจัยที่กระทบต่อสถานการณ์ที่ดำเนินอยู่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศ ความเชื่อมั่นและจริยธรรม

- ประสบการณ์และความรู้ของผู้บริหารส่วนอายุของผู้สอบบัญชี ประสบการณ์ทำงาน ปริมาณการรับงาน จำนวนของผู้ช่วยผู้สอบบัญชี เชื้อชาติของผู้สอบบัญชีสังกัดที่มีต่อระดับความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมนั้น พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ความเห็นที่มีต่อระดับความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

ณัฐธิดา จินมอญ (2559) ความสัมพันธ์ของความเป็นมืออาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยความเป็นมืออาชีพ ด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด ด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่ด้านความสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยแต่ด้านทักษะการจัดการองค์กรไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ดังนั้นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการสอบบัญชีให้มีประสิทธิภาพ สร้างคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้มีความน่าเชื่อถือและสร้างข้อได้เปรียบในวิชาชีพสอบบัญชีรับอนุญาต เพื่อปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์บริการงานสอบบัญชีให้มีคุณภาพสูงมากยิ่งขึ้น

เตือนใจ ภัคดีลัน (2558) ได้ศึกษาเรื่องความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีผลต่อบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมในการตรวจสอบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ประกาศวันที่ 15 มกราคม 2559 จำนวนผู้สอบบัญชีทั้งสิ้น 146 คนใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยสถิติวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา และสถิติอนุมานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่าการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่องด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมของผู้สอบบัญชีมีความเสี่ยงมากที่สุดการประเมินความเสี่ยงจากการควบคุมโดยรวมมีความเสี่ยงระดับมากโดยเฉพาะรายการที่ผิดปกติ ปัญหาการได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมมีความสำคัญในระดับความเสี่ยงมากที่สุดและด้านปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของระบบสารสนเทศมีความเสี่ยงในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงโปรแกรม โดยไม่มีการบันทึก อนุมัติและตรวจสอบ

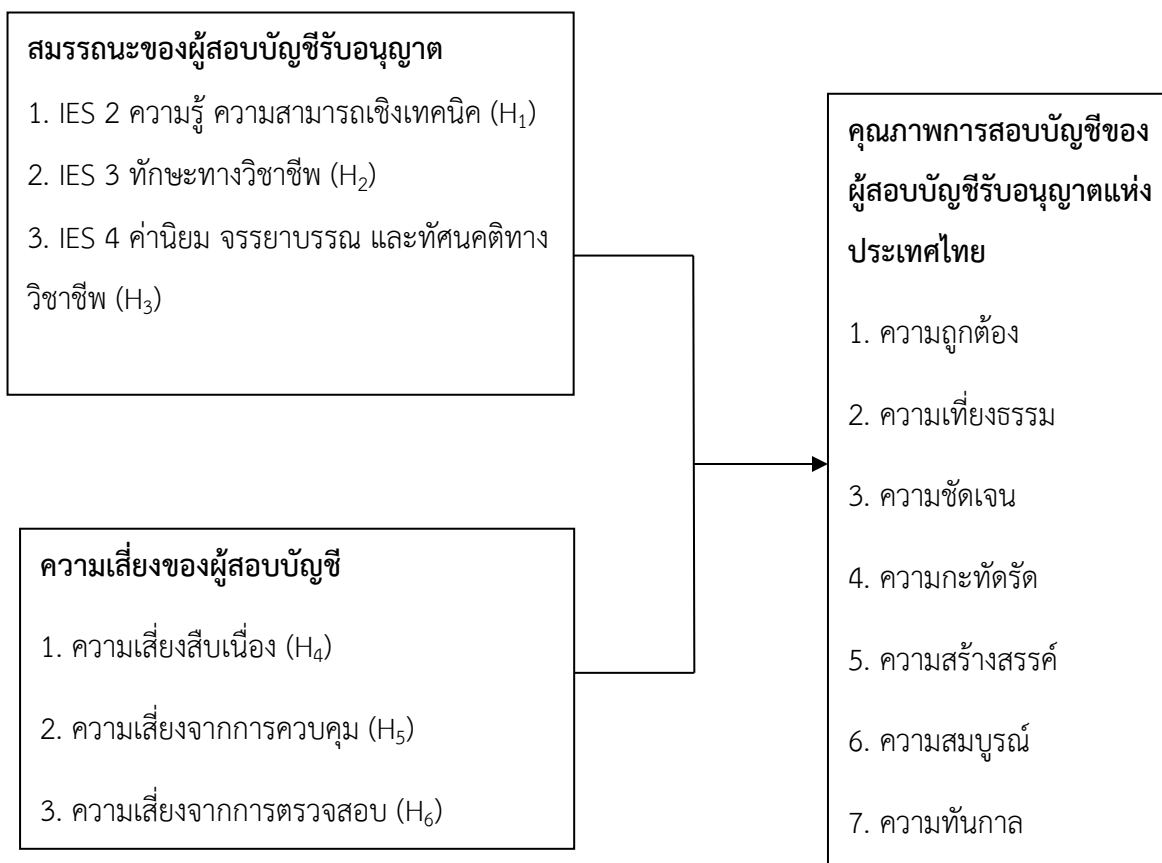
จากการทบทวนวรรณกรรมด้านการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีสามารถสรุปได้ว่า การประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ให้เป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับยอมรับได้จะช่วยลดความผิดพลาดในการตรวจสอบให้น้อยลง และจะส่งผลต่อคุณภาพในการสอบงบการเงินให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยมีข้อสมมติฐานดังนี้

H_4 : การบริหารความเสี่ยงสืบเนื่องมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

H_5 : การบริหารความเสี่ยงจากการควบคุมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

H_6 : การบริหารความเสี่ยงจากการตรวจสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

2.7 กรอบแนวคิดงานวิจัย

รูปที่ 2.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ตามที่มีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ที่มุ่งศึกษาว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จใดที่มีผลกระทบต่อสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และมีความสัมพันธ์อย่างไรกับการที่ระบุปัญหาและกรอบการวิจัยอย่างชัดเจน ระเบียบวิธีวิจัยจึงมีลักษณะของการวิจัยเชิงเหตุผล (Causal Research) โดยมุ่งที่จะแสดงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม (Cause-and-Effect relationships) และสามารถอธิบายพยากรณ์ความสัมพันธ์ดังกล่าว ได้ตั้งนั้นเพื่อให้งานวิจัยได้ข้อมูลที่เพียงพอในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือวิจัยแบบปริมาณ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็น (Survey) มาใช้ประกอบวิเคราะห์งานวิจัยรายละเอียดของการวิจัยมี ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

งานวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาประชากรเฉพาะผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยที่ประสงค์แจ้งข้อมูลที่สามารถติดต่อได้จากแหล่งข้อมูลในสภาวิชาชีพ มีจำนวน 1,525 คน เป็นผู้สอบบัญชีที่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพและสามารถติดต่อได้ตามที่แจ้งกับสภาวิชาชีพ ข้อมูล ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2561 (สภาวิชาชีพบัญชี พระบรมราชูปถัมภ์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยใช้สูตรจากการคำนวณขนาดตัวอย่าง ของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ	N	คือ	ขนาดของประชากรเท่ากับ 1,525 คน
	E	คือ	ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 5%
	n	คือ	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

คำนวณได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{1,525}{1 + (1,525 \times 0.05^2)} \\ &= 316.88 \\ &= 317 \end{aligned}$$

จากวิธีการของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เหมาะสำหรับวิจัยเชิงสำรวจ เนื่องจากงานวิจัยนี้จำเป็นต้องศึกษาค่าพารามิเตอร์ที่สนใจ คือ ค่าเฉลี่ย สัดส่วน ความแปรปรวน และสูตรของ Yamane เพื่อลดเวลาและต้นทุนที่ใช้ โดยส่วนใหญ่ นักวิจัยใช้สูตรนี้เพราะเป็นสูตรที่ไม่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ 317 คน และสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาควรมีจำนวนอย่างน้อยร้อยละ 20 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ดังนั้นต้องทำการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นจำนวน 1,525 คน เพื่อให้ได้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างตอบกลับมา 317 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาพัฒนาเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ โดยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน ในปัจจุบันได้ประยุกต์จากงานวิจัยของ (ประดินันท์ ประดับศิลป์ และลักษณา เกตุเดียน, 2557)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพระหว่างประเทศ จำนวน 24 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ดังนี้ 1) ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค (IES2) จำนวน 12 ข้อ 2) ทักษะวิชาชีพบัญชี (IES3) จำนวน 9 ข้อ 3) ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES 4) จำนวน 3 ข้อ โดยผู้ตอบมีทางเลือกได้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดได้ประยุกต์จากงานวิจัยของ (พงศิริภพ ทองศิริวิสุรเกตุ, ม.ป.ป.)

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารความเสี่ยง (การประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี) จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบจะใช้การวิเคราะห์ โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดได้ประยุกต์จากงานวิจัยของ (เตือนใจ ภักดีสัน, 2558)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบ บัญชีจำนวน 14 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องจำนวน 2 ข้อ ด้านความเที่ยงธรรมจำนวน 2 ข้อ ด้านความชัดเจน 2 ข้อ ด้านความกะทัดรัดจำนวน 2 ข้อ ด้านความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 2 ข้อ ด้านความสมบูรณ์ จำนวน 2 ข้อ ด้านความทันกาล โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดได้ประยุกต์จากงานวิจัยของ (ณัฐธิดา จินมอญ, 2559)

3.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการศึกษา ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยผู้วิจัยได้วางแผนและกำหนดขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามของการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ การบริหารความเสี่ยงและคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต จากบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) นำผลของการศึกษาตามข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามเป็นส่วน โดยพิจารณาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของงานวิจัย
- 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตามกรอบแนวคิดงานวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความครบถ้วน ความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการสำรวจ
- 4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย
- 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาอีกครั้ง
- 6) การทดสอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้สอบบัญชีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) จากการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามจำนวน 30 คน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ .975 ซึ่งมากกว่า .80 ดังนั้นแบบสอบถามฉบับนี้สามารถนำไปใช้ได้ดี

- 7) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบทำการปรับปรุงข้อคำถามให้ชัดเจน เข้าใจง่าย มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จากข้อมูล 2 แหล่ง ดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการเก็บข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จำนวน 317 คน
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจากบทความทางวิชาการ หนังสือ และงานวิจัยต่าง ๆ ในอดีต

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนและวิธีการดังนี้

- 1) ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม เพื่อเตรียมนำส่ง
- 2) ยื่นขอหนังสือราชการจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยแนบไปกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจำนวน 1,525 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามคืนกลับมายังผู้วิจัยจำนวน 317 ใช้สูตร Taro Yamane พร้อมกำหนดวันส่งคืน 20 วัน
- 3) เมื่อครบกำหนด 20 วัน ยังไม่ได้รับแบบสอบถามตอบกลับ จะดำเนินการติดตามโดยการสอบถามทางโทรศัพท์จากกลุ่มตัวอย่างเดิมที่ยังไม่ส่งกลับมา
- 4) ผู้วิจัยทำการรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ในเนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับ
- 5) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วและนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยนำค่าสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ประกอบด้วย การหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยโดยการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ 3 ฉบับ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค (IES2) ทักษะวิชาชีพบัญชี (IES3) ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ (IES 4) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย ได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย ได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ ด้านทันกาล ได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย ได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งได้แก่ สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ทั้ง 3 ฉบับ และการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ทั้ง 3 ด้าน กับตัวแปรตาม ซึ่งได้แก่ คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยแสดงเป็นสมการจากงานวิจัยได้ ดังนี้

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

$$Y_1 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

$$Y_2 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

$$Y_3 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

$$Y_4 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

$$Y_5 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

$$Y_6 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

$$Y_7 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + e$$

Y หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

Y₁ หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีด้านความถูกต้อง

Y₂ หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีด้านความเที่ยงธรรม

Y₃ หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจน

Y₄ หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีด้านความกะทัดรัด

Y₅ หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีด้านความคิดสร้างสรรค์

Y₆ หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์

Y₇ หมายถึง คุณภาพการสอบบัญชีด้านความทันกาล

- X₁ หมายถึง สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ
ฉบับที่ 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค
- X₂ หมายถึง สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ
ฉบับที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพ
- X₃ หมายถึง สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ
ฉบับที่ 4 ด้านค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ
- X₄ หมายถึง การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง
- X₅ หมายถึง การบริหารความเสี่ยง ด้านความเสี่ยงจากการควบคุม
- X₆ หมายถึง การบริหารความเสี่ยง ด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบบัญชี
- e หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศกับคุณภาพการสอบบัญชีและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชี ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมแบบสอบถามผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 317 ราย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาซึ่งใช้อธิบายผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุเพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยมีการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่องผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 317 คน โดยเนื้อหาใน ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านตรวจสอบบัญชีและจำนวนพนักงานที่ปฏิบัติในสำนักงานบัญชี

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จะวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายระดับของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชี		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	110	34.70
	หญิง	207	65.30
2. อายุ	20 – 30 ปี	33	10.41
	31 – 40 ปี	134	42.27
	41 – 50 ปี	73	23.03
	51 ปี ขึ้นไป	77	24.29
3. ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	112	35.33
	ปริญญาโท	193	60.88
	สูงกว่าปริญญาโท	12	3.79
4. ประสบการณ์ในการทำงานด้านสอบบัญชี	1 – 3 ปี	19	5.99
	4 – 6 ปี	55	17.35
	7 – 9 ปี	42	13.25
	9 ปีขึ้นไป	201	63.41
5. จำนวนพนักงานที่ปฏิบัติในสำนักงานบัญชี	1 – 5 คน	200	63.09
	6 – 10 คน	36	11.36
	11 – 15 คน	20	6.31
	16 คนขึ้นไป	61	19.24

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง (ร้อยละ 65.30) อายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 42.27) รองลงมาอายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 24.29) การศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 60.88) รองลงมาปริญญาตรี (ร้อยละ 35.33) ประสบการณ์ในการทำงานด้านตรวจสอบบัญชี 9 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 63.41) รองลงมา 4 – 6 ปี (ร้อยละ 17.35) จำนวนพนักงานที่ปฏิบัติในสำนักงานบัญชี 1 – 5 คน (ร้อยละ 63.09) รองลงมา 16 คนขึ้นไป (ร้อยละ 19.24)

4.2 ระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยตามหลักมาตรฐาน IES 2, IES 3, และ IES 4

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่องผลกระทบต่อสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 317 คน โดยเนื้อหาใน ส่วนที่ 2 คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีโดยแบ่งออกเป็นมาตรฐานต่อไปนี้เป็น มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพและมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จะวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต สามารถสรุปผลได้ดังตาราง 4.2 – ตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีการวางแผนและวิเคราะห์รายการการตรวจสอบอย่างรอบคอบ	4.36	0.67	มาก
2. ท่านวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจด้านการบริหาร	4.18	0.72	มาก
3. ท่านประเมินองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนเงินทุนขององค์กร	4.00	0.78	มาก
4. ท่านสามารถตรวจสอบการคำนวณภาษีทางตรงและทางอ้อมสำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล	4.36	0.67	มาก
5. ท่านวิเคราะห์ประเด็นภาษีอากรที่สัมพันธ์กับรายการค้าระหว่างประเทศที่ไม่ซับซ้อน	4.06	0.81	มาก
6. ท่านสามารถอธิบายองค์ประกอบสำคัญของงานให้ความเชื่อมั่นและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น	4.32	0.67	มาก

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ต่อ)

ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7. ท่านวิเคราะห์ความเสี่ยงและโอกาสขององค์กรโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยง	4.03	0.78	มาก
8. ท่านสามารถอธิบายกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	3.95	0.72	มาก
9. ท่านมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี	3.85	0.77	มาก
10. ท่านสามารถอธิบายสภาพแวดล้อมที่องค์กรดำเนินงานซึ่งรวมถึงแรงผลักดันหลักด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านการเมือง และด้านวัฒนธรรม	3.76	0.77	มาก
11. ท่านสามารถอธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคต่อกิจกรรมทางธุรกิจ	3.60	0.82	มาก
12. ท่านวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในที่อาจมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ขององค์กร	3.76	0.79	มาก
ภาพรวม	4.02	0.75	มาก

จากตารางที่ 4.2 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.02 และ 0.75 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกให้ระดับความคิดเห็นมาก คือ ท่านมีการวางแผนและวิเคราะห์รายการตรวจสอบอย่างรอบคอบ (\bar{x} = 4.36) ท่านสามารถตรวจสอบการคำนวณภาษีทางตรงและทางอ้อมสำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล (\bar{x} = 4.36) ท่านสามารถอธิบายองค์ประกอบสำคัญของงานให้ความเชื่อมั่นและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น (\bar{x} = 4.32) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ และมาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ทักษะทางวิชาชีพ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านมีความสามารถที่จะสอบถาม คิดเชิงเหตุผล และวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ	4.18	0.68	มาก
2. ท่านมีความสามารถที่จะระบุและจัดระบบงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม	4.23	0.7	มาก
3. ท่านมีความสามารถในการตัดสินใจได้ว่าควรใช้ ข้อมูลจากแหล่งใดเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงาน	4.30	0.7	มาก
4. ท่านมีความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจน และกระชับเพื่อนำเสนอรายงานในสถานการณ์ที่ เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	4.32	0.67	มาก
5. ท่านมีความสามารถในการเจรจาเพื่อให้ได้ ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ในสถานการณ์ทาง วิชาชีพ	4.30	0.67	มาก
6. ท่านมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้ที่มี วัฒนธรรมหรือความคิดเห็นต่างกัน	4.28	0.67	มาก
7. ท่านมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การบริหารงานในการสร้างแรงจูงใจและพัฒนา ผู้อื่นให้กับผู้รับบริการ	4.14	0.7	มาก
8. ท่านมีความสามารถที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มี อย่างจำกัดและบริหารจัดการงานให้เสร็จตาม กำหนดเวลา	4.31	0.65	มาก
9. ท่านมีความสามารถในการเสนอการวางแผน เชิงกลยุทธ์ การจัดการโครงการและการตัดสินใจ ต่อผู้รับบริการ	4.14	0.72	มาก
ภาพรวม	4.24	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.3 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ และมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.24 และ 0.68 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกให้ระดับความคิดเห็นมาก คือ ท่านมีความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนและกระชับเพื่อนำเสนอรายงาน ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (\bar{x} = 4.32) ท่านมีความสามารถที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดและบริหารจัดการงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา (\bar{x} = 4.31) ท่านมีความสามารถในการตัดสินใจได้ว่าควรใช้ข้อมูลจากแหล่งใดเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน (\bar{x} = 4.30)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม	4.69	0.58	มากที่สุด
2. ท่านมีวิธีที่จะรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่นำไปใช้เพื่อหาประโยชน์ส่วนตนหรือนำไปใช้ในทางมิชอบด้วยกฎหมาย	4.72	0.55	มากที่สุด
3. ท่านมีความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพและทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ	4.68	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.70	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.70 และ 0.57 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกให้ระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ท่านมีวิธีที่จะรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่นำไปใช้เพื่อหาประโยชน์ ส่วนตนหรือนำไปใช้ในทางมิชอบด้วยกฎหมาย (\bar{x} = 4.72) ท่านปฏิบัติงานด้วยความ

ชื่อเสียงสุจริตและเที่ยงธรรม (\bar{x} = 4.69) ท่านมีความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพและทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ (\bar{x} = 4.68)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ

สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ IES 2	4.02	0.75	มาก
2. สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ IES 3	4.24	0.68	มาก
3. สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศ IES 4	4.70	0.57	มากที่สุด
ภาพรวม	4.32	0.66	มาก

จากตารางที่ 4.5 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทยของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.32 และ 0.66 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยในแต่ละสมรรถนะมีค่าดังนี้ สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทย IES 2 (\bar{x} = 4.02) สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทย IES 3 (\bar{x} = 4.24) สมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศไทย IES 4 (\bar{x} = 4.70)

4.3 การประเมินระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่องผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 317 คน โดยแบบสอบถามส่วนที่ 3 การประเมินระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุมและความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) เพื่ออธิบายการประเมินระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย แสดงดังตารางที่ 4.6 – ตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่องของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ความเสี่ยงสืบเนื่อง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ผู้บริหารเอาใจใส่ในการจัดทำงบการเงินอย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.01	0.78	มาก
2. การสอบทานและการแสดงรายการขององค์กรและการติดตามอย่างเหมาะสม	4.11	0.72	มาก
3. ประสบการณ์ความรู้ของผู้บริหารด้านการเงินการบัญชี	4.00	0.82	มาก
4. รายการค้าที่ไม่ผ่านการประมวลผลตามปกติ	3.85	1.01	มาก
5. ขนาดและปริมาณรายการค้าทางธุรกิจ	3.98	0.78	มาก
ภาพรวม	3.99	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.6 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่องของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.99 และ 0.82 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกให้ระดับความคิดเห็นมาก คือ การสอบทานและการแสดงรายการขององค์กรและการติดตามอย่างเหมาะสม (\bar{x} = 4.11) ผู้บริหารเอาใจใส่ในการจัดทำงบการเงินอย่างเพียงพอและเหมาะสม (\bar{x} = 4.01) ประสบการณ์ความรู้ของผู้บริหารด้านการเงินการบัญชี (\bar{x} = 4.00)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการควบคุมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ความเสี่ยงจากการควบคุม	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจการมีผังองค์กรเป็นปัจจุบันและสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญดังเช่นบรรยายลักษณะงาน	3.82	0.82	มาก
2. มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างเหมาะสม	3.91	0.83	มาก
3. การวางแผนความเป็นไปได้ในอนาคตที่จะเกิด ความเสียหายในอนาคตเพื่อให้เกิดความเข้าใจใน การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	3.90	0.75	มาก
4. นโยบายธุรกิจเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติงาน	3.97	0.72	มาก
5. การดูแลทรัพย์สิน	4.02	0.79	มาก
ภาพรวม	3.92	0.78	มาก

จากตารางที่ 4.7 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการควบคุมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.92 และ 0.78 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกให้ระดับความคิดเห็นมาก คือ การดูแลทรัพย์สิน (\bar{x} = 4.02) นโยบายธุรกิจเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติงาน (\bar{x} = 3.97) มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างเหมาะสม (\bar{x} = 3.91)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. วิธีการตรวจสอบที่ใช้ในการตรวจสอบ	4.19	0.75	มาก
2. การเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบ	4.13	0.73	มาก
3. การสรุปความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี	4.21	0.76	มาก
4. การเข้าถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล	4.06	0.79	มาก
5. ความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.97	0.79	มาก
ภาพรวม	4.11	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.8 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.11 และ 0.76 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกให้ระดับความคิดเห็นมาก คือ การสรุปความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี (\bar{x} = 4.21) วิธีการตรวจสอบที่ใช้ในการตรวจสอบ (\bar{x} = 4.19) การเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบ (\bar{x} = 4.13)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

การประเมินความเสี่ยง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความเสี่ยงสืบเนื่อง	3.99	0.82	มาก
2. ความเสี่ยงจากการควบคุม	3.92	0.78	มาก
3. ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	4.11	0.76	มาก
ภาพรวม	4.01	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.01 และ 0.79 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านมีค่าดังนี้ ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ (\bar{x} = 4.11) ความเสี่ยงสืบเนื่อง (\bar{x} = 3.99) ความเสี่ยงจากการควบคุม (\bar{x} = 3.92)

4.4 คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่องผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 317 คน โดยแบบสอบถามส่วนที่ 4 คุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการตรวจสอบในด้านความถูกต้อง ความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์และด้านความทันเวลา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย

(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายการประเมินระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย แสดงดังตารางที่ 4.10 – ตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความถูกต้องของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ด้านความถูกต้อง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านได้ตรวจสอบและนำเสนอรายงานเป็นไปตามความจริงที่เกี่ยวข้อง	4.58	0.58	มากที่สุด
2. ท่านได้รวบรวม ประเมินสรุปผลและนำเสนอรายงานอย่างระมัดระวังและแม่นยำ เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	4.58	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.58	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบด้านความถูกต้องของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.58 และ 0.58 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ท่านได้ตรวจสอบและนำเสนอรายงานเป็นไปตามความจริงที่เกี่ยวข้องและท่านได้รวบรวม ประเมิน สรุปผลและนำเสนอรายงานอย่างระมัดระวังและแม่นยำ เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (\bar{x} = 4.58)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ด้านความเที่ยงธรรม	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีท่านให้ความสำคัญถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระ เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	4.62	0.56	มากที่สุด
2. ท่านได้ทำการตรวจสอบบัญชีในกิจกรรมผู้รับตรวจ โดยปราศจากอคติและความลำเอียง	4.65	0.55	มากที่สุด
ภาพรวม	4.64	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความเที่ยงธรรมของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.64 และ 0.56 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ท่านได้ทำการตรวจสอบบัญชีในกิจกรรมผู้รับตรวจ โดยปราศจากอคติและความลำเอียง (\bar{x} = 4.65) ท่านเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชีท่านให้ความสำคัญถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของผู้ประกอบวิชาชีพ (\bar{x} = 4.62)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีด้านความชัดเจนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ด้านความชัดเจน	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านสามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีในการสื่อสารให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชี	4.49	0.58	มาก
2. ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความชัดเจนของรายงานการสอบบัญชีเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดพลาดของผู้ใช้ข้อมูลเสมอ	4.54	0.57	มากที่สุด
ภาพรวม	4.52	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความชัดเจนของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.52 และ 0.58 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุดและมากตามลำดับ คือ ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความชัดเจนของรายงานการสอบบัญชีเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดพลาดของผู้ใช้ข้อมูลเสมอ (\bar{x} = 4.54) ท่านสามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีในการสื่อสารให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชี (\bar{x} = 4.49)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ด้านความกะทัดรัด	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านให้ความสำคัญในการตรวจสอบบัญชีที่ตรงประเด็นและไม่อ้อมค้อม	4.53	0.58	มากที่สุด
2. ท่านให้ความสำคัญในการสร้างข้อมูลที่กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและใช้เวลาน้อย	4.50	0.61	มาก
ภาพรวม	4.52	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความกะทัดรัดของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.52 และ 0.60 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุดและมากตามลำดับ คือ ท่านให้ความสำคัญในการตรวจสอบบัญชีที่ตรงประเด็นและไม่อ้อมค้อม ($\bar{x}= 4.53$) ท่านให้ความสำคัญในการสร้างข้อมูลที่กระชับได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและใช้เวลาน้อย ($\bar{x}= 4.50$)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ด้านความคิดสร้างสรรค์	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ในการแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชีนั้นท่านจะให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์	4.24	0.74	มาก
2. ท่านนำเสนอแนะรายงานที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ	4.33	0.66	มาก
ภาพรวม	4.29	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.14 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.29 และ 0.70 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมาก คือ ท่านนำเสนอแนะรายงานที่มี

เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.33$) ในการแสดงความคิดเห็นในรายงานการสอบบัญชีนั้น ท่านจะให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.24$)

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ด้านความสมบูรณ์	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านให้ความสำคัญในการสอบบัญชีที่จะนำเสนอโดยมุ่งเน้นถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล	4.48	0.58	มาก
2. การวางแผนความเป็นไปได้ในอนาคตที่จะเกิดความเสียหายในอนาคตเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.58	มาก
ภาพรวม	4.50	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.15 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความสมบูรณ์ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.50 และ 0.58 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมาก คือ การวางแผนความเป็นไปได้ในอนาคตที่จะเกิดความเสียหายในอนาคตเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.51$) ท่านให้ความสำคัญในการสอบบัญชีที่จะนำเสนอโดยมุ่งเน้นถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ($\bar{x} = 4.48$)

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันเวลาของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ด้านความทันเวลา	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลาของผู้รับบริการโดยยังคงมุ่งเน้นถึงควมมีคุณภาพของการสอบบัญชี	4.52	0.61	มากที่สุด
2. ท่านจัดทำรายงานการสอบบัญชีมีความครบถ้วนสมบูรณ์และทันเวลาเพียงพอประกอบวิชาชีพเสมอ	4.59	0.56	มากที่สุด
ภาพรวม	4.56	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี ด้านความทันเวลาของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.56 และ 0.59 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ท่านจัดทำรายงานการสอบบัญชีมีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลาเพียงพอประกอบวิชาชีพเสมอ (\bar{x} = 4.59) ท่านให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลาของผู้รับบริการโดยยังคงมุ่งเน้นถึงควมมีคุณภาพของการสอบบัญชี (\bar{x} = 4.52)

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมแต่ละด้าน

คุณภาพการตรวจสอบ	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความถูกต้อง	4.58	0.58	มากที่สุด
ด้านความเที่ยงธรรม	4.64	0.56	มากที่สุด
ด้านความชัดเจน	4.52	0.58	มากที่สุด
ด้านความกะทัดรัด	4.52	0.60	มากที่สุด
ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.29	0.70	มาก
ด้านความสมบูรณ์	4.50	0.58	มาก
ด้านความทันเวลา	4.56	0.59	มากที่สุด
ภาพรวม	4.52	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งให้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในภาพรวม เท่ากับ 4.52 และ 0.60 ตามลำดับ โดยค่าเฉลี่ยของแต่ละข้ออยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านความเที่ยงธรรม (\bar{x} = 4.64) ด้านความถูกต้อง (\bar{x} = 4.58) และด้านความทันเวลา (\bar{x} = 4.56)

4.5 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยในการวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มจากการหาความสัมพันธ์แต่ละตัวแปร โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เพื่อทดสอบความสอดคล้องของตัวแปรแต่ละตัวที่นำมาทดสอบเป็นตัวแปรเดียวกันหรือไม่ ซึ่งเป็นการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์และให้เกิดความเชื่อมั่นว่าจะไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระขึ้น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง 1 หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ -1 ถึง 1 แสดงให้เห็นค่าความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสูง ในขณะที่เดียวกันหากค่าดังกล่าวมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงให้เห็นค่าความสัมพันธ์ในระดับที่ต่ำหรือไม่มีเลย ผลการทดสอบแสดงได้ดังตาราง 4.18 โดยแทนค่าตัวแปรแต่ละตัว ดังนี้

Y	หมายถึง	คุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย
X ₁	หมายถึง	สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ฉบับที่ 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค
X ₂	หมายถึง	สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ฉบับที่ 3 ทักษะทางวิชาชีพ
X ₃	หมายถึง	สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ฉบับที่ 4 ด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ
X ₄	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง
X ₅	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยง ด้านความเสี่ยงจากการควบคุม
X ₆	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยง ด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบ
e	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 4.18 การทดสอบหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆
Y	1	.563**	.675**	.670**	.460**	.502**	.504**
X ₁		1	.774**	.539**	.543**	.539**	.463**
X ₂			1	.650**	.467**	.471**	.492**
X ₃				1	.391**	.387**	.402**
X ₄					1	.689**	.640**
X ₅						1	.623**
X ₆							1
VIF		4.355	5.024	5.297	4.430	2.712	3.148

** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

จากตารางที่ 4.18 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่าง สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ โดยข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคทักษะทางวิชาชีพ ค่านิยมทัศนคติทางวิชาชีพ และตัวแปรการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี โดยข้อมูลเกี่ยวกับ ความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ

ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ โดยข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคทักษะทางวิชาชีพ ค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ($r = 0.563^{**}$, $p < 0.01$; $r = 0.675^{**}$, $p < 0.01$; $r = 0.670^{**}$, $p < 0.01$) การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี โดยข้อมูลเกี่ยวกับ ด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง ความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ($r = 0.460^{**}$, $p < 0.01$; $r = 0.502^{**}$, $p < 0.01$; $r = 0.504^{**}$, $p < 0.01$)

นอกจากนี้เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จึงใช้ Multicollinearity ตรวจสอบ โดยใช้ Variance Inflation Factors (VIF) ซึ่งปกติค่า VIF จะไม่เกิน 10 หากมากกว่า แสดงว่ามีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ จากการตรวจสอบพบว่า ค่า VIF มีค่าระหว่าง 2.712–5.297 ดังนั้นตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

ตาราง 4.19 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของสมรรถนะผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

	B	t	Sig.Y	Sig.Y ₁	Sig.Y ₂	Sig.Y ₃	Sig.Y ₄	Sig.Y ₅	Sig.Y ₆	Sig.Y ₇
(Constant)	0.123	6.728	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค	0.016	0.300	0.000**	0.004**	0.002**	0.035**	0.008**	0.049**	0.048**	0.032**
ทักษะทางวิชาชีพ	0.278	5.028	0.000**	0.003**	0.078**	0.000**	0.000**	0.000**	0.001**	0.001**
ด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ	0.326	7.468	0.000**	0.000**	0.000**	0.000**	0.000**	0.070**	0.000**	0.000**
การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยง สืบเนื่อง	0.002	0.039	0.969	0.985	0.213	0.718	0.388	0.994	0.725	0.655
การบริหารความเสี่ยง ด้านความ เสี่ยงจากการควบคุม	0.101	2.641	0.009**	0.000**	0.001**	0.008**	0.344	0.079	0.475	0.401
การบริหารความเสี่ยง ด้านความเสี่ยง จากการตรวจสอบ	0.080	2.185	0.030**	0.210	0.118	0.222	0.356	0.422	0.022**	0.054
R Square			0.586	0.508	0.555	0.507	0.420	0.295	0.386	0.350
Adjusted R Square			0.578	0.499	0.547	0.498	0.408	0.282	0.374	0.337
F			73.124	53.451	64.525	53.149	37.362	21.638	32.481	27.806

** ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

จากตาราง 4.19 แสดงผลการหาความสัมพันธ์และผลกระทบของสมรรถนะผู้สอบบัญชีและ การบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ด้านความรู้ ความสามารถเชิง เทคนิคส่งผลกระทบบต่อคุณภาพการสอบบัญชีทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ ด้านความทันกาล และด้านทักษะทางวิชาชีพ ส่งผลกระทบบต่อคุณภาพการสอบบัญชีทั้ง 7 ได้แก่ด้านความถูกต้อง ด้าน ความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ ด้านความทันกาล ส่วนด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพส่งผลกระทบบต่อคุณภาพการสอบบัญชีทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้าน ความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ ด้านความทันกาล

การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่องไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีทั้ง 7 ได้แก่ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิด สร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ ด้านความทันกาลการบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการควบคุม มีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี 3 ด้าน ได้แก่ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความ ชัดเจน การบริหารความเสี่ยงด้านการตรวจสอบบัญชี ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีได้แก่ ด้านความสมบูรณ์

ดังนั้นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพด้านความเสี่ยง จากการควบคุม ด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบ ส่วนด้านความเสี่ยงสืบเนื่องไม่ส่งผลกระทบต่อ คุณภาพการสอบบัญชีในระดับนัยสำคัญที่ 0.01

4.6 สรุปสมมติฐานการศึกษา

จากผลการศึกษาข้างต้น ความสัมพันธ์และผลกระทบของสมรรถนะผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย แสดงผลสรุปดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวแปร	ยอมรับ/ปฏิเสธ
H ₁	ด้านความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค	ยอมรับ
H ₂	ด้านทักษะทางวิชาชีพ	ยอมรับ
H ₃	ด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ	ยอมรับ
H ₄	ด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง	ปฏิเสธ
H ₅	ด้านความเสี่ยงจากการควบคุม	ยอมรับ
H ₆	ด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	ยอมรับ

จากข้อสมมติฐานสรุปได้ว่า สมรรถนะของผู้สอบบัญชีด้านความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ ด้านความเสี่ยงจากการควบคุม ด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชี ส่วนด้านความเสี่ยงสืบเนื่องไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีในระดับนัยสำคัญที่ 0.01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลกระทบของสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ กับคุณภาพการสอบบัญชี และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ที่มีข้อมูลที่สามารถติดต่อได้ในสภาวิชาชีพ พระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1,525 (ข้อมูล ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2561) ส่งแบบสอบถามกลับมา จำนวน 317 ราย โดยใช้สูตรจากการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้สอบบัญชี จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพระหว่างประเทศ จำนวน 24 ข้อ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง จำนวน 15 ข้อ และส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี จำนวน 14 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายระดับความสำคัญสมรรถนะของผู้สอบบัญชีตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศและระดับความสำคัญการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุเพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบของสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยการศึกษาในบทนี้มีประเด็นการศึกษาที่สำคัญในการนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา
- 5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย
- 5.3 ข้อจำกัดของการศึกษา
- 5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต

5.1 สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

5.1.1 สรุปผล

1) ศึกษาาระดับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านค่านิยมทัศนคติทางวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านทักษะวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญในระดับมาก และผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญด้านความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิคน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

ด้านความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค พบว่าโดยภาพรวมผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญในค่านวณภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมสำหรับบุคคลธรรมดา และการวางแผนวิเคราะห์รายการในการตรวจสอบอย่างรอบคอบอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาคืองานให้ความเชื่อมั่นและมาตรฐานเกี่ยวกับงานตรวจสอบ ส่วนความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญน้อยสุด

ด้านทักษะทางวิชาชีพ พบว่าโดยรวมผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญอยู่ระดับมาก ค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญในการสื่อสารอย่างชัดเจนและกระชับเพื่อนำเสนอรายงานที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้ ในระดับมากที่สุด รองลงมาผู้สอบบัญชีมีความสามารถในการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริหารงานตรวจสอบให้เสร็จตามกำหนดเวลา ส่วนการให้ความคิดเห็นและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการบริหารงานต่อผู้รับบริการ ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญในระดับน้อยสุด

ด้านความค่านิยมทัศนคติทางวิชาชีพ พบว่าโดยรวมผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ในการรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่นำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือนำไปใช้ในทางที่มีชอบด้วยกฎหมาย รองลงมามีความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมในการปฏิบัติงานและในการปฏิบัติงานต้องระมัดระวัง รอบคอบ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

2) การศึกษาาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับมากโดยพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความเสี่ยงจากการสอบผู้สอบบัญชีจะให้ความสำคัญมากที่สุดรองลงมาผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง

และด้านความเสี่ยงจากการควบคุมผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง พบว่าโดยภาพรวมผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้สอบบัญชีจะให้ความสำคัญในการสอบทานและการแสดงรายการขององค์กรและการติดตามอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญในเรื่องของผู้บริหารเอาใจใส่ในการจัดทางการเงินอย่างเพียงพอและเหมาะสมและรายการค้าที่ไม่ผ่านการประมวลผลตามปกติผู้สอบบัญชีจะให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านความเสี่ยงจากการควบคุม พบว่าโดยภาพรวมผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญในการดูแลทรัพย์สินอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมานโยบายธุรกิจเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติงาน ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญน้อยที่สุดในเรื่องผังองค์กรที่เป็นปัจจุบันและสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ด้านความเสี่ยงจากการตรวจสอบ พบว่าโดยภาพรวมผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสรุปความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาวิธีที่ใช้ในการตรวจสอบบัญชีและความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3) ศึกษาความสัมพันธ์สมรรถนะผู้สอบบัญชีตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศกับ คุณภาพการสอบบัญชี

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ H_1 , H_2 , H_3 โดยศึกษาจาก สมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ให้ความสำคัญคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย H_1 , H_2 อยู่ในระดับมาก ส่วนการทดสอบสมมติฐานการวิจัย H_3 อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

ผลการศึกษาพบว่า มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ด้านความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงตรงด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ด้านความทันเวลา เนื่องจากด้านความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค มีการวางแผนแล้ววิเคราะห์รายงานทางการเงินอย่างรอบคอบ โดยผู้ตรวจสอบบัญชีให้ความสำคัญกับความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ตนเองทำการสอบบัญชี มีความเชี่ยวชาญในพื้นฐานด้านบัญชี และมีความรู้ด้านอื่น ๆ และผู้สอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่สภาวิชาชีพกำหนดขึ้นให้ผู้สอบบัญชีเก็บชั่วโมงอบรมต่อปี 40 ชั่วโมงต่อปี เป็นการส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีได้รับความรู้ใหม่ ๆ และทันเหตุการณ์เกี่ยวกับมาตรฐานทางบัญชีและระบบเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทำให้ผู้สอบบัญชีเพิ่มระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การ

ตรวจสอบรายงานทางการเงินอย่างมีคุณภาพ และข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินมีข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ ประกอบด้วย มีความครบถ้วนของการเปิดเผยข้อมูล ข้อมูลมีความเป็นกลาง ปราศจากข้อผิดพลาด

ด้านทักษะทางวิชาชีพ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ด้านความทันเวลา เนื่องจากด้านทักษะทางวิชาชีพ ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญกับการสื่อสารอย่างชัดเจนและกระชับเพื่อนำมาเสนอรายงานทางการเงินในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยได้มีการเลือกใช้ทรัพยากรอย่างจำกัด เพื่อบริหารงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา และในการตัดสินใจเลือกแหล่งข้อมูลมาใช้ในการตรวจสอบจากแหล่งใดนั้นต้องพิจารณาในทีมงาน โดยหาข้อสรุปให้ได้แหล่งข้อมูลที่ถูกต้องที่สุดเพื่อนำมาปรับใช้ใช้ในการตรวจสอบรายงานทางการเงินให้มีแบบแผนตามมาตรฐานบัญชี จึงส่งผลให้งบการเงินของธุรกิจ มีการจัดประเภทรายการ กำหนดลักษณะ และการนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนและกระชับทำให้ข้อมูลนั้นสามารถเข้าใจได้ และสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ความน่าเชื่อถือ สามารถพิสูจน์ ยืนยันได้และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้งบ และจากการทำงานที่มีทักษะและประสบการณ์ทำงานที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบรายงานทางการเงินเสนอ สรุปรายงานทางการเงินทันเวลาต่อผู้บริหารและผู้ที่ต้องการใช้งบการเงินเพื่อประโยชน์ในทาง

ด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการการสอบบัญชี 7 ด้าน ได้แก่ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ด้านความทันเวลา เนื่องจากด้านค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ ทางสภาวิชาชีพได้กำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี ให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติงานไม่นำไปใช้หาประโยชน์ส่วนตน หรือนำไปใช้ในทางที่มีขอบด้วยกฎหมาย การปฏิบัติงานต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตมีการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับในการจัดทำรายงานทางการเงินงานอย่างต่อเนื่องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม และต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังไม่ประมาทเพราะจะทำให้เกิดความเสียหายกับผู้ใช้งบการเงินได้ จึงส่งผลในการตรวจสอบทำให้รายงานทางการเงินมีความโปร่งใสและมีความน่าเชื่อถือ แสดงให้เห็นถึงการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ความเป็นกลาง ความระมัดระวัง และความครบถ้วนของข้อมูล สามารถทำให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพและผู้บริหารสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีข้อมูลพร้อมให้ธุรกิจทันเวลาต่อการตัดสินใจ เพราะถ้าข้อมูลไม่ทันต่อเวลา ข้อมูลเหล่านั้นก็จะไม่มีประโยชน์ต่อธุรกิจ

4) ศึกษาความสัมพันธ์การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ H₄, H₅, H₆ โดยศึกษาจาก การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีทั้ง 7 ด้านในระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ได้แก่ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน ด้านความกะทัดรัด ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสมบูรณ์ด้านความทันเวลา เนื่องจากการจัดทำรายงานทางการเงินขององค์กร ผู้บริหารได้ให้คำรับรองไว้ เกี่ยวกับประภทหายการและยอดคงเหลือของบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งเป็นข้อจำกัดของผู้สอบบัญชีข้อมูลที่แสดงอาจจะขัดต่อข้อเท็จจริงที่มีสาระสำคัญ ซึ่งผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญกับการตรวจทานและแสดงรายการในรายงานทางการเงินครบถ้วน และมีการติดตามการบันทึกอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงผู้บริหารจะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานและความรู้ด้านการเงินการบัญชีอย่างเพียงพอ และเหมาะสมในการการจัดทำรายงานทางการเงินผู้บริหารเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบความถูกต้องในงบการเงิน ส่วนผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องและแสดงความคิดเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชี ดังนั้น ความเสี่ยงสืบเนื่องเป็นความเสี่ยงที่ผู้บริหารได้ให้การรับรองไว้จึงไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีแต่อย่างไรเนื่องจากข้อจำกัดที่ผู้บริหารเป็นผู้จัดทำรายงานทางการเงิน และผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบในความถูกต้องของงบการเงินแต่ผู้สอบบัญชีเป็นผู้ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นในรายงานการสอบบัญชีเพื่อให้งบการเงินมีความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์กับผู้ที่ต้องการใช้รายงานทางการเงิน

การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการควบคุม ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี 3 ด้าน ด้านความถูกต้อง ด้านความเที่ยงธรรม ด้านความชัดเจน เนื่องจากความเสี่ยงด้านการควบคุม เป็นความเสี่ยงที่ภายในกิจการไม่สามารถป้องกันหรือตรวจสอบและแก้ไขการแสดงผลข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ดังนั้นผู้สอบบัญชีต้องมีการวางแผนในการดำเนินงานให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดในการปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นที่จะมีการควบคุมการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจนในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการทุจริตและรักษาผลประโยชน์ขององค์กรจากการควบคุมดังกล่าวจึงส่งผลให้ความเสี่ยงด้านการควบคุมส่งผลกระทบต่อทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการตรวจสอบถ้าการควบคุมการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ คุณภาพการสอบบัญชีก็จะมี ความถูกต้อง เที่ยงธรรม และชัดเจน

การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการสอบบัญชี ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีด้านความสมบูรณ์ เนื่องจากความเสี่ยงจากการตรวจสอบเกิดจากการเลือกตัวอย่างมาทำการตรวจสอบที่ผิดพลาด หรือเกิดจากการใช้วิธีการตรวจสอบที่ไม่เหมาะสมกับตัวอย่าง การไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ได้อย่างเพียงพอ เมื่อผู้สอบบัญชีมีการบริหารความเสี่ยงในการเลือกตัวอย่างมาตรวจสอบและใช้วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมและให้ความสำคัญในการเข้าถึงข้อมูล

ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการตรวจสอบบัญชีก็จะส่งผลกระทบต่อทิศทางเดียวกันกับคุณภาพ การสอบบัญชี สามารถตรวจสอบบัญชีได้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป ในการแสดง ความคิดเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีมีความสมบูรณ์และรายการทุกรายการที่มีสาระสำคัญจะต้อง มีหลักฐานมาสนับสนุนอย่างเพียงพอเพื่อให้ได้ข้อมูลนั้นสมบูรณ์ครบถ้วน จึงทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความน่าเชื่อถือ ในงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

5.1.2 อภิปรายผล

ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค มีทักษะทางวิชาชีพความสำคัญ อยู่ในระดับมาก ค่านิยม ทศนคติ ทางวิชาชีพความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด นั้นแสดงว่าผู้สอบบัญชี มีความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมในการปฏิบัติงาน ต้องระมัดระวัง รอบคอบ มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ เมื่อผู้สอบบัญชีมีจรรยาบรรณในการสอบบัญชี จะส่งผลให้การสอบบัญชีมีความโปร่งใส น่าเชื่อถือ ด้านทักษะทางวิชาชีพโดยผู้สอบบัญชีสามารถที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดในการ บริหารงานตรวจสอบให้เสร็จตามกำหนดเวลา โดยให้ความสำคัญกับการเจรจาร่วมกันระหว่างผู้สอบ บัญชีรับอนุญาต ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี และผู้ประกอบกิจการเพื่อหาข้อสรุปในการตรวจสอบซึ่งเป็นที่มา ของการตัดสินใจในการเลือกใช้ข้อมูลในการตรวจสอบบัญชีจึงส่งผลให้การตรวจสอบบัญชีมีความ ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีภูธธิดา จินมอญ (2559) ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมืออาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย โดยเฉพาะด้านการเรียนรู้อย่างชาญฉลาด ด้านเทคนิคและการปฏิบัติหน้าที่ ด้านบุคคล ด้าน สัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร และด้านองค์กรและการบริหารจัดการธุรกิจ ของผู้สอบบัญชีอยู่ระดับ มาก ส่งผลให้มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อในทางเดียวกันกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการประเมินความเสี่ยงจากการตรวจสอบผู้สอบบัญชีจะให้ความสำคัญกับการแสดง ความคิดเห็นต่อรายงานการตรวจสอบเป็นอย่างมากเพราะถ้าแสดงความคิดเห็นผิดพลาดก็แสดงถึง การทำงานที่บกพร่องทำให้ผู้อื่นเสียหายอย่างร้ายแรง ซึ่งอาจจะเกิดจากการเลือกใช้กลุ่มตัวอย่าง และ วิธีการตรวจสอบที่ผิดพลาดดังนั้นผู้สอบบัญชีจึงให้ความสำคัญในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาใช้ ในการสอบบัญชีและเลือกวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสมเพื่อจะได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชี ระดับความสำคัญรองลงมาด้านการประเมินความเสี่ยงสืบเนื่อง ผู้สอบบัญชีให้ความสำคัญต่อการสอบ ทานรายงานทางการเงินการเอาใจใส่ของผู้บริหารในการจัดทำงบการเงินตลอดจนประสบการณ์ ความรู้ความสามารถของผู้บริหารด้านการเงินการบัญชี ความเสี่ยงสืบเนื่องเป็นความเสี่ยงที่ผู้บริหาร ได้ให้คำรับรองไว้ ดังนั้นผู้สอบบัญชีต้องใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติงานการตรวจสอบบัญชีเพื่อให้

งานการตรวจสอบบัญชีเกิดประสิทธิภาพ และเป็นที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงเป็นกลวิธีที่เป็นเหตุเป็นผลที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ลดความผิดพลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ แสงสว่าง (2553) พบว่า ผู้สอบบัญชีมีความเข้าใจในเรื่องของความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง ผู้สอบบัญชีได้ทำการประเมินความเสี่ยง ความเสี่ยงจากการตรวจสอบอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงสืบเนื่อง

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ด้านความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านค่านิยมทัศนคติทางวิชาชีพมีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีโดยรวม หากผู้ตรวจสอบบัญชีมีความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ และค่านิยม จรรยาบรรณ ไม่มากพออาจส่งผลกระทบต่อรายงาทางการเงินเกิดความผิดพลาด และส่งผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ เจ้าหนี้ เพราะการตรวจสอบรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพจะต้องอาศัยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะทางวิชาชีพ และที่สำคัญจะต้องมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานสูง เพื่อให้รายงานทางการเงิน มีข้อมูลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีความเชื่อถือได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจให้แก่ธุรกิจได้ โดยทฤษฎีที่นำมาใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม คือ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องมีพื้นฐานในการเรียนรู้ด้านบัญชีทุกคน แต่อาจจะไม่เท่ากันเพราะผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีการเรียนรู้ที่ต่างกัน บางคนพบเจอสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่นก็จะมีความรู้ความเข้าใจที่ต่างจากคนอื่นแต่ถ้าผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีพื้นฐานในการเรียนรู้คล้ายๆกัน มีความรู้ ความเข้าใจ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คล้ายๆกัน ผลการเรียนรู้ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตก็จะคล้ายกันด้วยการที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตทำบัญชีจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอบบัญชีจะต้องมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่ทำ เมื่อมีความเข้าใจแล้วต้องวิเคราะห์ให้ได้จากนั้นถึงจะประเมินค่า จากทฤษฎีดังกล่าว มนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ ทุกสิ่งนี้ต้องดำเนินไปอย่างพร้อม ๆ กัน ถึงจะเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์, จุลสุชดา ศิริสม และนภาพรณณ์ พลนิกรกิจ (2551) ผลการวิจัยพบว่า การใช้ความรู้ความสามารถทางด้านทักษะ โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบบัญชีและมรรยาทของผู้สอบบัญชี ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการตรวจสอบรายงานทางการเงินในทิศทางเดียวกัน และงานวิจัยของ บุญช่วง ศรีธรรษาภรณ์, ไพรัช พรพันธ์เดชวิทยาและรุ่งรัตน์ สุดสมบุรณ์ (2556) ผลการวิจัยพบว่า ความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีด้านทักษะวิชาชีพมีความสัมพันธ์ที่สนับสนุนกันกับคุณภาพการตรวจสอบบัญชี ดังนั้นทั้งความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิคทางปัญญา ทักษะทางวิชาชีพ และค่านิยม จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีจะช่วยเพิ่มคุณภาพในการปฏิบัติงานการตรวจสอบเพื่อให้การตรวจสอบงบการเงินเกิดความถูกต้อง ชัดเจน เชื่อถือได้

การบริหารความเสี่ยงด้านความเสี่ยงจากการควบคุม ความเสี่ยงจากการตรวจสอบส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีรายงานทางการเงินในด้านความถูกต้อง เทียบธรรม กะทัดรัด ด้านความสมบูรณ์ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงนั้นสามารถช่วยให้จัดการกับความไม่แน่นอน และลดโอกาสที่จะเกิดความล้มเหลว หรือการไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้มีการประเมินความเสี่ยงเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบให้งานตรวจสอบบัญชีบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ รวมถึงการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสีย จากการปฏิบัติงานเพื่อให้การตรวจสอบรายงานการเงินมีคุณภาพและลดโอกาสที่จะทำให้การตรวจสอบรายงานทางการเงินเกิดความผิดพลาดสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตื่อนใจ ภักดีล้น (2558) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีโดยรวมมีความเสี่ยงระดับมากดังนั้นผู้สอบบัญชีต้องหาหลักฐานให้เพียงพอและเหมาะสม ทันเวลาในการตรวจสอบบัญชีการเลือกตัวอย่างและใช้วิธีการตรวจสอบที่ผิดพลาดผู้สอบบัญชีต้องในความระมัดระวังในการปฏิบัติงานตรวจสอบเพื่อให้การตรวจสอบมีคุณภาพ และทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบ

ด้านความเสี่ยงสืบเนื่อง ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีในระดับนัยสำคัญ 0.01 เนื่องจากความเสี่ยงสืบเนื่องเป็นความเสี่ยงที่ผู้บริหารได้ให้คำรับรองไว้ เกี่ยวกับประเภทรายการและยอดคงเหลือในบัญชี หรือการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังนั้นผู้บริหารต้องมีความรู้ เอาใจใส่ในการจัดทำงบการเงินอย่างเพียงพอและเหมาะสม และมีการสอบทานรายงานอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้รายงานทางการเงินถูกต้อง เชื่อถือได้และในทางตรงกันข้ามผู้บริหารไม่มีความรู้ความสามารถ เอาใจใส่ในการจัดทำงบการเงินไม่เพียงพอ และไม่ได้ให้ความสำคัญกับการสอบทานรายงานอย่างสม่ำเสมอผลในการจัดทำรายงานทางการเงินก็จะไม่ถูกต้องเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในความถูกต้องของรายงานทางการเงินจึงไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

5.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

การศึกษา เรื่องผลกระทบของสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้รับ ประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ ประโยชน์เชิงทฤษฎี และ ประโยชน์เชิงการนำไปใช้ ดังนี้

5.2.1 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

จากการศึกษา ผลกระทบของสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เป็นประโยชน์ในการทดสอบทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม โดยการพัฒนาผู้สอบบัญชีให้มีศักยภาพตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศและการบริหารความเสี่ยง จากทฤษฎีดังกล่าว ผู้สอบบัญชีมีพื้นฐานในการเรียนรู้ทุกคนจากการที่สภาวิชาชีพกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องผ่านการอบรมจำนวน 40 ชั่วโมงต่อปี นั่นก็เป็นการบ่งบอกถึงการพัฒนาด้านความรู้ ความทันเหตุการณ์ ความรู้ด้านบัญชีและผู้สอบบัญชีต้องเรียนรู้สภาพธุรกิจที่ตนเองตรวจสอบเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบบัญชีแต่การเรียนรู้ของผู้สอบบัญชีแต่ละคนอาจจะไม่เท่ากันเพราะผู้สอบบัญชีมีการเรียนรู้ที่ต่างกัน แต่ถ้าผู้สอบบัญชีมีพื้นฐานในการเรียนรู้คล้ายๆกันมีความรู้ ความเข้าใจ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์คล้ายๆกัน ผลการเรียนรู้ของผู้สอบบัญชีก็จะคล้ายกันด้วยการที่ผู้สอบบัญชีจะมีความรู้ ความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอบบัญชีจะต้องมีความกระตือรือร้นตลอดเวลา มีความเข้าใจในสิ่งที่จะเรียนรู้เมื่อมีความเข้าใจแล้วต้องวิเคราะห์ให้ได้ก่อนจากนั้นถึงจะประเมินค่า จากทฤษฎีดังกล่าวมนุษย์จะเกิดการเรียนรู้ใน 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ ทุกสิ่งนี้ต้องดำเนินไปอย่างพร้อม ๆ กันซึ่งจะส่งผลให้การตรวจสอบบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ประโยชน์การนำไปใช้

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงระดับสมรรถนะตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต อยู่ในระดับที่มาก แสดงให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีมีความสามารถตามหลักมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ส่งผลให้คุณภาพการสอบรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและความรู้ความสามารถของการบริหารความเสี่ยงของตนได้ ส่งผลให้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการตรวจสอบรายงานทางการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานบัญชี

5.3 ข้อจำกัดของการศึกษา

5.3.1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สอบบัญชีที่มีข้อมูลที่สามารถติดต่อได้ในสภาวิชาชีพบัญชี พระบรมราชูปถัมภ์เท่านั้น จึงไม่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพการสอบบัญชีได้ทั้งหมด

5.3.2 การวิจัยครั้งนี้จะมองเฉพาะปัจจัยของด้านผู้สอบบัญชีเพียงด้านเดียว แต่คุณภาพการสอบบัญชี ยังมีปัจจัยอื่น ๆ มาเกี่ยวข้อง เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานการบัญชีในปัจจุบันที่เป็นส่วนสำคัญของคุณภาพการสอบบัญชี

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต

5.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา อาจมีการปรับใช้เป็นเครื่องมืออื่น ๆ เช่นวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้มุมมองอื่นเพิ่มเติมจากการใช้แบบสอบถาม

5.4.2 การศึกษาครั้งต่อไปในอนาคตอาจมีการปรับเปลี่ยนกลุ่มประชากรที่ใช้สำหรับวิจัยเป็นกลุ่มอื่น ๆ เช่น ผู้สอบบัญชีในสำนักงานบัญชี Big-4 กับ Non Big-4 เพื่อให้ได้มุมมองอื่น ๆ จากกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างออกไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา มงคลนิพัทธ์ และนิตยา มณีนาค. (2559). คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์).
- จารุมน ศรีสันต์. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าวิชาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 26(3), 22–30.
- ชนิตา บำรุงกฤษฎา. (มปป). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ด้านการสอบบัญชีกับความสำเร็จใจการทำงานของผู้สอบบัญชีภาษีอากรในเขตสำนักงานสรรพากรภาค 9. สารสีมา.
- ณัฐธิดา จินมอญ. (2559). ความเป็นมืออาชีพกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ณัฐธิดา ลักคนลาวัลย์ และศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2555). ความเห็นของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียสาธารณต่อ การปฏิบัติงานสอบบัญชี. WMS Journal of Management, 1(2), 51–59.
- เดือนใจ ภัคคีลิน. (2558). ความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อความเสี่ยงสืบเนื่องและความเสี่ยงจากการควบคุมในการตรวจสอบบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ทักษิณี แสงสว่าง. (2553). แนวทางในการประเมินความเสี่ยงการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร (มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- นวพร ชูเปี้ยเต็ง และฐิตาภรณ์ สินจรรย์ศักดิ์. (2559). ผลกระทบของทักษะและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานตรวจสอบที่มีต่อคุณภาพของรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชี ของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 11(3).
- นันทิยา อังกรพัฒนานกุล. (2557). ผลกระทบการบริหารความเสี่ยงการปฏิบัติงานในระบบ GFMS ที่มีต่อคุณภาพงบการเงินของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ,ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (ม.ป.ป.). การสอบบัญชี. ใน การสอบบัญชี (3 พิมพ์ครั้งที่). กรุงเทพฯ:ที่ พี เอ็น เพรส, 2549.
- บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์, ไพรัช พรพันธ์เดชวิทยา และศรีรุ่งรัตน์ สุตสมบุญรณ์. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ในประเทศไทย. วารสารบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, (ฉบับพิเศษ), 49–61.
- ประดินันท์ ประดับศิลป์ และลักษณา เกตุเตียน. (2557). จรรยาบรรณวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครต่อการจัดทำบัญชีและนำเสนอการเงินที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (รายงานวิจัยทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์).
- ประทีป วชิทองรัตน์. (2560). ประสิทธิภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย, 22(2), 252–263.
- ประทีปวชิ ทองรัตน์. (2558). คุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย, 20(3), 126–142.
- พงศศิริภาพ ทองศิริวิสุรเกตุ. (ม.ป.ป.). สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชี: มุมมองของผู้บริหารสายบัญชีในเขตการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (บัญชีมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- พรรณนิภา แจ่มสุวรรณ. (2549). การศึกษาการใช้ปัจจัยและองค์ประกอบความเสี่ยงในการประเมินความเสี่ยงในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- พลอยไพไลตัน ดันตีสกล และศิริลักษณ์ ศุทธชัย. (2560). การศึกษาคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีระหว่างประเทศ (Big 4) และในประเทศ (Non-Big 4) ของผู้บริการสอบบัญชีในประเทศไทย. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ 2560, 1319–1327.
- เพ็ญธิดา พงษ์ธานี. (2560). ความสามารถของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในการปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมคุณภาพฉบับที่ 1 (TSQC1) ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง. สุทธิปริทัศน์, 31(99).
- มณฑิรา กิจสัมพันธ์วงศ์, จุลสุชดา ศิริสม และนภาพรณ์ พลนิกรกิจ. (2551). ผลกระทบของเทคนิคการสอบบัญชีและมรรยาทของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่มีต่อคุณภาพการสอบบัญชี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 27(2), 20–30.
- ลัดดาวลัย ยอดบัว และกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2560). ความเป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 1–8.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วันรักษ์ โสภภาพ, การุณญ์ ประทุม และพรทิพย์ ชุ่มเมืองปัก. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่าง การควบคุมการสอบบัญชีกับคุณภาพการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีในประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 33(2), 95–106.
- ศีลวัต ศรีสวัสดิ์. (2552). ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขต กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตและสิ่งแวดล้อม).
- สภาวิชาชีพในพระบรมราชูปถัมภ์. (ม.ป.ป.). คุณภาพการสอบบัญชี (ปี 2556). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- สุปราณี หารษาจักรตรี. (2552). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการผู้สอบบัญชีภาษีอากร (รายงานวิจัยทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- สุมินทร เป้าธรรม และดวงฤดี อุ๋. (2559). จรรยาบรรณวิชาชีพ: มุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากรในประเทศไทย. การบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 8(2), 142–152.
- เสรี วงศ์มณฑา. (2542). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).
- อภิศักดิ์ เจียรสุคนธ์, พรลภัส สุวรรณรัตน์ และไพฑูรย์ อินตะขัน. (2557). ผลกระทบของการสอบทานการสอบบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 33(3), 1–11.
- อัญชญา เหมวงศ์. (2557). การสอบบัญชี (4 พิมพ์ครั้งที่, ปี 2557). ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- Alan Kilgore, Graeme Harrison. (2014). Audit quality: what's important to users of audit service. *Managerial Auding Journal*, 29(9).
- Baker, William M. et al. (2000). Empirically Assessing the Importance of Characteristics of Accounting Students. *The Journal of Education for Business*, 3(75), 149–157.
- C.W. Choo. (1997). Organizations as 'Information-use Systems' : A process Model of Information Management. *PrimaVera Working Paper Series*.
- Diana Mostafa Mohamed and Magda Hussien Habib. (2013). Auditor independence, audit quality and the mandatory auditor rotation in Egypt. *Education Business and society : Contemporary Middle Eastern Issues*, 6(2), 116–145.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- E. Somanathan and Paul H. Rubin. (2004). The evolution of honesty. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 54, 1–17.
- Hooks, Karen. (1992). Professionalism and Self Interest: A Critical View of the Expectations Gap. *Critical Perspectives on Accounting*, 3(2), 109–136.
- Kavanagh, M.H. et al. (2008). What skills and attributes does an accounting graduate need? Evidence from Student perceptions and employer expectations (*Accounting and Finance*).
- Penaforte et al. (1997). Employers' Expectations on today's Accounting Profession: A Malaysian Case-Study. *Browse Journals Books*, 5.
- Rani Hoitash, Ariel Markelevich and Charles A. Barragato. (2007). Auditor fees and audit quality. *Managerial Auditing Journal*, 22(8), 761–786.

ภาคผนวก

การวิจัยเรื่อง ผลกระทบสรณนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพ
การสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีและข้อมูลธุรกิจจำนวน 5 ข้อ
 - ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสรณนะของผู้สอบวิชาชีพสอบตามหลักมาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศ จำนวน 24 ข้อ
 - ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง จำนวน 15 ข้อ
 - ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี จำนวน 14 ข้อ
2. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่มีการใช้ข้อมูลใด ๆ ที่เปิดเผยเกี่ยวกับหน่วยงานของท่านในรายงาน การนำเสนอผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมเท่านั้น
3. หากท่านต้องการรับรายงานสรุปผลการวิจัย โปรดแนบนามบัตรของท่านมาพร้อมกับแบบสอบถามชุดนี้ () ต้องการ () ไม่ต้องการ
4. หากท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามชุดนี้ โปรดติดต่อข้าพเจ้านางณัฐธัญญา คล้ายแก้ว หมายเลขโทรศัพท์ 086-6965688
E-Mail : tiewtiew152@gmail.com

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาให้ข้อมูลไว้ ณ โอกาสนี้
(นางณัฐธัญญา คล้ายแก้ว)
นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ประกอบวิชาชีพทำบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ที่ทำการสอบบัญชีในประเทศไทย

1. เพศ

() หญิง

() ชาย

2. อายุ

() 20 - 30 ปี

() 31 - 40 ปี

() 41 - 50 ปี

() 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

()ปริญญาตรี

()ปริญญาโท

() สูงกว่าปริญญาโท

4. ประสบการณ์ในการทำงานด้านการตรวจสอบบัญชี

() 1-3 ปี

() 4-6 ปี

() 7-9 ปี

() 9 ปีขึ้นไป

5. จำนวนพนักงานที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสอบบัญชี

() 1-5

() 6-10

() 11-15

() อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้สอบบัญชี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค

ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความรู้ทางการบัญชี การเงินและความรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง					
ความรู้ทางบัญชีการเงินและการบริหาร					
1. ท่านมีการวางแผนและวิเคราะห์รายการการตรวจสอบอย่างรอบคอบ					
2. ท่านวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจด้านการบริหาร					
3. ท่านประเมินองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนเงินทุนขององค์กร					
ความรู้ด้านการสอบบัญชีและภาษีอากร					
4. ท่านสามารถตรวจสอบการคำนวณภาษีทางตรงและทางอ้อมสำหรับนิติบุคคล					
5. ท่านวิเคราะห์ประเด็นภาษีอากรที่สัมพันธ์กับรายการค้าระหว่างประเทศที่ไม่ซับซ้อน					
6. ท่านสามารถอธิบายองค์ประกอบสำคัญของงานให้ความเชื่อมั่นและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น					
ความรู้ด้านกฎหมายการกำกับดูแลและเทคโนโลยี					
7. ท่านวิเคราะห์ความเสี่ยงและโอกาสขององค์กรโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยง					

ความรู้ความสามารถเชิงเทคนิค	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ความรู้ด้านกฎหมายการกำกับดูแลและเทคโนโลยี					
8. ท่านสามารถอธิบายกฎหมายและข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี					
9. ท่านมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี					
ความรู้ด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ และการจัดการ					
10. ท่านสามารถอธิบายสภาพแวดล้อมที่องค์กรดำเนินงานซึ่งรวมถึงแรงผลักดันหลักด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านการเมือง และด้านวัฒนธรรม					
11. ท่านสามารถอธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคต่อกิจกรรมทางธุรกิจ					
12. ท่านวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในที่อาจมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ขององค์กร					

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ

ทักษะทางวิชาชีพ	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ทักษะทางปัญญา					
13. ท่านมีความสามารถที่จะสอบถาม คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ					
14. ท่านมีความสามารถที่จะระบุและจัดระบบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม					
15. ท่านมีความสามารถในการตัดสินใจได้ว่าควรใช้ข้อมูลจากแหล่งใดเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน					
ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร					
16. ท่านมีความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนและกระชับเพื่อนำเสนอ รายงาน ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ					
17. ท่านมีความสามารถในการเจรจาเพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ในสถานการณ์ทางวิชาชีพ					
18. ท่านมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้ที่มีวัฒนธรรมหรือความคิดเห็นต่างกัน					
ทักษะด้านการจัดการตนเองและองค์กร					
19. ท่านมีความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการโครงการ และการตัดสินใจต่อผู้รับบริการ					
20. ท่านมีความสามารถที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดและบริหารทรัพยากรให้เสร็จตามกำหนดเวลา					

มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ

ค่านิยมและทัศนคติทางวิชาชีพ	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
21. ท่านมีความสามารถในการเสนอการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การจัดการโครงการและการตัดสินใจต่อผู้รับบริการ					
22. ท่านปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม					
23. ท่านมีวิธีการที่จะรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่นำไปใช้เพื่อหาประโยชน์ส่วนตนหรือนำไปใช้ในทางมิชอบด้วยกฎหมาย					
24. ท่านมีความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพและทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ					

ส่วนที่ 3 ระดับความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเสี่ยงของท่านมากที่สุด

การบริหารความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความเสี่ยงสืบเนื่อง					
1. ผู้บริหารเอาใจใส่ในการจัดทำงบการเงินอย่างเพียงพอและเหมาะสม					
2. การสอบทานและแสดงรายการ และการติดตามผลอย่างเหมาะสม					
3. ประสิทธิภาพความรู้ของผู้บริหารด้านการเงินการบัญชี					
4. รายการที่ไม่ผ่านการประมวลผลตามปกติ					
5. ขนาดและปริมาณรายการค้าทางธุรกิจ					
ความเสี่ยงจากการควบคุม					
6. กิจการมีผังองค์กรเป็นปัจจุบันและสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญดังเช่นบรรยายลักษณะงาน					
7. มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างเหมาะสม					
8. การวางแผนความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหายในอนาคตเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
9. นโยบายทางธุรกิจเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติงาน					
10. การดูแลสินทรัพย์					
ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ					
11. วิธีการตรวจสอบที่ใช้ในการตรวจสอบ					
12. การเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบ					
13. การสรุปความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี					

การบริหารความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ					
14. การเข้าถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล					
15. ความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพสอบบัญชี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คุณภาพตรวจสอบบัญชี	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความถูกต้อง					
1. ท่านได้ตรวจสอบและนำเสนอรายงานเป็นไปตามความจริงที่เกี่ยวข้อง					
2. ท่านได้รวบรวม ประเมิน สรุปผลและนำเสนอรายงานอย่างระมัดระวังและแม่นยำ เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ					
ด้านความเที่ยงธรรม					
3. ท่านนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชี ท่านให้ความสำคัญถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ					
4. ท่านได้ทำการตรวจสอบบัญชีในกิจการรับบริการ โดยปราศจากอคติและความลำเอียง					
ด้านความชัดเจน					
5. ท่านสามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีในการสื่อสารให้ผู้ใช้อ้างอิงเข้าใจในสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชี					
6. ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความชัดเจนของรายงานการสอบบัญชีเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดพลาดของผู้ใช้อ้างอิงเสมอ					
ด้านความกะทัดรัด					
7. ท่านให้ความสำคัญในการตรวจสอบบัญชีที่ตรงประเด็น และไม่อ้อมค้อม					

คุณภาพรายงานทางการเงิน	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความกะทัดรัด					
8. ท่านให้ความสำคัญในการสร้างข้อมูลที่กระชับและได้ใจความเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและใช้เวลา น้อย					
ด้านความคิดสร้างสรรค์					
9. ในการแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชี นั้นท่านจะให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูล ในทางสร้างสรรค์					
10. ท่านนำเสนอข้อเสนอนะรายงานที่มีเนื้อหา ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ					
ด้านความสมบูรณ์					
11. ท่านให้ความสำคัญในรายงานการสอบบัญชี ที่จะนำเสนอโดยมุ่งเน้นถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ ของข้อมูล					
12. ท่านให้ความสำคัญในหลักฐานการสอบบัญชี อย่างเพียงพอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและ สมบูรณ์					
13. ท่านให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่ ทันเวลาของผู้รับบริการโดยยังคงมุ่งเน้นถึงความ มีคุณภาพของการสอบบัญชี					
14. ท่านจัดทำรายงานการสอบบัญชีที่มีความ ครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลาเยี่ยงผู้ประกอบ วิชาชีพเสมอ					

ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ค่า IOC	ผลการประเมิน	การแก้ไข/ คำชี้แจงเพิ่มเติม
มาตรฐานการศึกษาาระหว่างประเทศ IES 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค				
การบัญชีการเงินและการบัญชีบริหาร				
1	ท่านมีการวางแผนแล้ววิเคราะห์รายการตรวจสอบอย่างรอบคอบ	0.66	ยืนยัน	
2	ท่านวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจด้านการบริหาร	0.66	ยืนยัน	
3	ท่านประเมินองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนเงินทุนขององค์กร	1.00	ยืนยัน	
ความรู้ด้านการสอบบัญชีและภาษีอากร				
4	ท่านสามารถตรวจสอบการคำนวณภาษีทางตรงและทางอ้อมสำหรับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล	0.66	ยืนยัน	
5	ท่านวิเคราะห์ประเด็นภาษีอากรที่สัมพันธ์กับรายการค้าระหว่างประเทศที่ไม่ซับซ้อน	1.00	ยืนยัน	
6	ท่านสามารถอธิบายองค์ประกอบสำคัญของงานให้ความเชื่อมั่นและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น	0.66	ยืนยัน	
ความรู้ด้านกฎหมายการกำกับดูแลและเทคโนโลยี				
7	ท่านวิเคราะห์ความเสี่ยงและโอกาสขององค์กรโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินความเสี่ยง	0.66	ยืนยัน	
8	ท่านสามารถอธิบายกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี	1.00	ยืนยัน	
9	ท่านมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี	1.00	ยืนยัน	

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ค่า IOC	ผลการประเมิน	การแก้ไข/ คำชี้แจงเพิ่มเติม
ความรู้ด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ และการจัดการ				
10	ท่านสามารถอธิบายสภาพแวดล้อมที่องค์กรดำเนินงาน ซึ่งรวมถึงแรงผลักดันหลักด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย ด้านการเมือง และด้านวัฒนธรรม	1.00	ยืนยัน	
11	ท่านสามารถอธิบายผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคต่อกิจกรรมทางธุรกิจ	1.00	ยืนยัน	
12	ท่านวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในที่อาจมีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ขององค์กร	0.66	ยืนยัน	
มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ				
ทักษะทางปัญญา				
13	ท่านมีความสามารถที่จะสอบถาม คิดเชิงเหตุผลและวิเคราะห์อย่างละเอียดรอบคอบ	1.00	ยืนยัน	
14	ท่านมีความสามารถที่จะระบุและจัดระบบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม	1.00	ยืนยัน	
15	ท่านมีความสามารถในการตัดสินใจได้ว่าควรใช้ข้อมูลจากแหล่งใดเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน	1.00	ยืนยัน	
ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร				
16	ท่านมีความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนและกระชับเพื่อนำเสนอ รายงาน ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	1.00	ยืนยัน	
17	ท่านมีความสามารถในการเจรจาเพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือข้อตกลงที่ยอมรับได้ในสถานการณ์ทางวิชาชีพ	1.00	ยืนยัน	

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ค่า IOC	ผลการประเมิน	การแก้ไข/ คำชี้แจง เพิ่มเติม
ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร(ต่อ)				
18	ท่านมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้ที่มีวัฒนธรรม และความคิดเห็นต่างกัน	1.00	ยืนยัน	
ทักษะการจัดการตนเอง				
19	ท่านมีความสามารถในเสนอการวางแผน เชิงกลยุทธ์ การ จัดการโครงการและการตัดสินใจต่อผู้บริหาร	1.00	ยืนยัน	
20	ท่านมีความสามารถที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดและ บริหารจัดการงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา	1.00	ยืนยัน	
21	ท่านมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นการบริหาร คนในการสร้างแรงจูงใจและพัฒนาผู้อื่นให้กับผู้รับบริการ	1.00	ยืนยัน	
มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ IES 4 ค่านิยม และทัศนคติทางวิชาชีพ				
ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ				
22	ท่านปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม	1.00	ยืนยัน	
23	ท่านมีวิธีการที่จะรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการ ปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่นำไปใช้เพื่อหาประโยชน์ส่วนตนหรือ นำไปใช้ในทางมิชอบด้วยกฎหมาย	1.00	ยืนยัน	
24	ท่านมีความระมัดระวังสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพและ ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ	1.00	ยืนยัน	

การบริหารความเสี่ยง

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ค่า IOC	ผลการประเมิน	การแก้ไข/ คำชี้แจงเพิ่มเติม
ความเสี่ยงสืบเนื่อง				
1	การจัดโครงสร้างที่ซับซ้อน ซึ่งความซับซ้อนนั้นดูเหมือนไม่จำเป็น	0.00	ไม่ยืนยัน	เปลี่ยนคำถาม
2	การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย	0.33	ไม่ยืนยัน	เปลี่ยนคำถาม
3	ประสบการณ์ความรู้ของผู้บริหารด้านการเงินการบัญชี	0.66	ยืนยัน	
4	รายการที่ไม่ผ่านการประมวลผลตามปกติ	0.66	ยืนยัน	
5	กิจการมีรายการที่ผิดปกติและซ้ำซ้อนโดยเฉพาะรายการที่เกิดขึ้น ณ วันสิ้นงวด	0.66	ยืนยัน	
ความเสี่ยงจากการควบคุม				
6	กิจการมีผังองค์กรเป็นปัจจุบันและสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญดังเช่นบรรยายลักษณะงาน	0.66	ยืนยัน	
7	มีการแบ่งแยกหน้าที่กันอย่างเหมาะสม	0.66	ยืนยัน	
8	การเปลี่ยนพนักงานที่สำคัญในฝ่ายบัญชีและฝ่ายการเงินบ่อยครั้ง	0.33	ไม่ยืนยัน	เปลี่ยนคำถาม
9	ความกดดันทางการเงินของผู้บริหารระดับสูง	0.33	ไม่ยืนยัน	เปลี่ยนคำถาม
10	การดูแลสินทรัพย์	0.66	ยืนยัน	
ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ				
11	วิธีการตรวจสอบที่ใช้ไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่ตรงประเด็นในเรื่องที่ตรวจสอบ	0.00	ไม่ยืนยัน	เปลี่ยนคำถาม
12	การเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบ	1.00	ยืนยัน	
13	การสรุปความคิดเห็นที่ผิดพลาด	0.66	ยืนยัน	
14	การเข้าถึงอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ การเข้าถึงข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล	1.00	ยืนยัน	
15	ความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	1.00	ยืนยัน	

คุณภาพการสอบบัญชี

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ค่า IOC	ผลการประเมิน	การแก้ไข/ คำชี้แจงเพิ่มเติม
ด้านความถูกต้อง				
1	ท่านได้ตรวจสอบและนำเสนอรายงานเป็นไปตามความจริงที่เกี่ยวข้อง	1.00	ยืนยัน	
2	ท่านได้รวบรวม ประเมิน สรุปผลและนำเสนอรายงานอย่างระมัดระวังและแม่นยำ เยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	1.00	ยืนยัน	
ด้านความเที่ยงธรรม				
3	ในการนำเสนอข้อมูลในรายงานการสอบบัญชี ท่านให้ความสำคัญถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ	1.00	ยืนยัน	
4	ท่านได้ทำการตรวจสอบบัญชีในกิจการรับตรวจ โดยปราศจากอคติและความลำเอียง	1.00	ยืนยัน	
ด้านความชัดเจน				
5	ท่านสามารถใช้ข้อมูลทางบัญชีในการสื่อสารให้ผู้ใช้อข้อมูลเข้าใจในสาระสำคัญของรายงานการสอบบัญชี	1.00	ยืนยัน	
6	ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับความชัดเจนของรายงานการสอบบัญชีเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดพลาดของผู้ใช้ข้อมูลเสมอ	1.00	ยืนยัน	
ด้านความกะทัดรัด				
7	ท่านให้ความสำคัญในการตรวจสอบบัญชีที่ตรงประเด็น และไม่อ้อมค้อม	1.00	ยืนยัน	
8	ท่านให้ความสำคัญในการสร้างข้อมูลที่กระชับและได้ใจความ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและใช้เวลา น้อย	1.00	ยืนยัน	
ด้านความคิดสร้างสรรค์				
9	ในการแสดงความคิดเห็นในรายงานการสอบบัญชิตันท่านจะให้ข้อมูลซึ่งแสดงหรือควรแสดงข้อมูลในทางสร้างสรรค์	1.00	ยืนยัน	
10	ท่านนำเสนอข้อเสนอแนะรายงานที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อบริษัทรับตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ	1.00	ยืนยัน	

คุณภาพการสอบบัญชี(ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ค่า IOC	ผลการประเมิน	การแก้ไข/ คำชี้แจงเพิ่มเติม
ด้านความสมบูรณ์				
11	ท่านให้ความสำคัญในรายงานการสอบบัญชีที่จะนำเสนอโดย มุ่งเน้นถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล	1.00	ยืนยัน	
12	ท่านให้ความสำคัญในหลักฐานการสอบบัญชีอย่างเพียงพอ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์	1.00	ยืนยัน	
ด้านความทันเวลา				
13	ท่านให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่ทันเวลาของหน่วยรับ ตรวจสอบโดยยังคงมุ่งเน้นถึงคุณภาพของการสอบบัญชี	1.00	ยืนยัน	
14	ท่านจัดทำรายงานการสอบบัญชีมีความครบถ้วนสมบูรณ์ และทันเวลาเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพเสมอ	1.00	ยืนยัน	

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ตัวแปรอิสระ	ค่าความเชื่อมั่น
สมรรถนะของผู้สอบบัญชี	
IES 2 ความรู้ ความสามารถเชิงเทคนิค	0.987
IES 3 ทักษะทางวิชาชีพ	0.928
IES 4 ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ	0.942
	0.933
การบริหารความเสี่ยงของผู้สอบบัญชี	
ความเสี่ยงสืบเนื่อง	0.878
ความเสี่ยงจากการควบคุม	0.923
ความเสี่ยงจากการตรวจสอบ	0.933
	0.927
ตัวแปรตาม	ค่าความเชื่อมั่น
คุณภาพการสอบบัญชี	
ความถูกต้อง	0.929
ความเที่ยงธรรม	0.932
ความชัดเจน	0.871
ความกะทัดรัด	0.908
ความคิดสร้างสรรค์	0.873
ความสมบูรณ์	0.920
ความทันเวลา	0.928

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยภาพรวมให้ค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.934 (>0.800)

William S. Gosset.(1908) . The Probable Error of a Mean. Biometrika. ลงในวารสาร Biometrika โดยสรุปแล้ว Gosset ได้กำหนด จำนวนกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กที่สุดที่จะทำการวิเคราะห์ทางสถิติใด ๆ เป็นจำนวน 30 คน โดยภาพรวมให้ค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.975 (>0.800) เนื่องจาก (1) เป็นจำนวนน้อยที่สุดที่สร้างโค้งปกติได้ (2) โค้งปกตินั้นสามารถให้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุดเท่าที่ยอมรับได้ (3) โค้งปกตินั้นสามารถแจกแจงข้อเท็จจริงที่ได้ค่อนข้างดี (Fairly) แม้จะใช้สถิติที่ไม่จำเป็นต้องใช้การกระจายแบบโค้งปกติ (4) Gosset สร้างตารางสำหรับตัดสินใจใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีความถูกต้องขึ้น (Accuracy)

What in the World Is a VIF?

Eric Heckman 20 July, 2015

When you run a regression in Minitab, you receive a huge batch of output, and often it can be hard to know where to start. A lot of times, we get overwhelmed and just go straight to p-values, ignoring a lot of valuable information in the process. This post will give you an introduction to one of the other statistics Minitab displays for you, the VIF, or Variance Inflation Factor.

To start, let's look at what the VIF tells us. It's essentially a way to measure the effect of multicollinearity among your predictors. What is multicollinearity? It's simply a term used to describe when two or more predictors in your regression are highly correlated.

The VIF measures how much the variance of an estimated regression coefficient increases if your predictors are correlated. More variation is bad news; we're looking for precise estimates. If the variance of the coefficients increases, our model isn't going to be as reliable.

So how are the VIF values calculated? Let's take a look at Minitab Help's regression example to see how it's done.

Each predictor in your model will have a VIF value. In our case, we have a response that is measuring the total heat flux from solar energy powered homes, being predicted by the position of the focal points in 3 different directions, East, South, and North. We can run a regular regression, and get the following Minitab regression output:

Regression Analysis: HeatFlux versus East, South, North

Coefficients

Term	Coef	SE Coef	T-Value	P-Value	VIF
Constant	389.2	66.1	5.89	0.000	
East	2.12	1.21	1.75	0.092	1.12
South	5.318	0.963	5.52	0.000	1.21
North	-24.13	1.87	-12.92	0.000	1.09

Regression Equation

HeatFlux = 389.2 + 2.12 East + 5.318 South - 24.13 North

So how are the VIFs calculated? Essentially, we take the predictor in question, and regress it against all of the other predictors in our model. If you have your columns in Minitab, you can simply go to **Stat > Regression > Regression > Fit Regression Model**. In the Response field, enter the predictor in question. In our case, we'll choose South. In the continuous predictors field, you can enter the other predictors in the model, East and North for us here. Then, we simply run the regression.

We need one key piece of output from this regression, and that's the R-Sq value:

Model Summary

S	R-sq	R-sq(adj)	R-sq(pred)
1.75108	17.07%	10.70%	0.16%

In this case, the R-sq value is .1707. Then we use the following formula to calculate:

$$VIF = \frac{1}{1 - R^2(x_1)}$$

By the formula, $1/(1-.1707) = 1.21$, our VIF.

If you take the square root of the variance inflation factor, that value tells you how much larger the standard error is compared to if that predictor was uncorrelated with any other predictor.

So in our case, for the South factor, the standard error of the factor is $Sq\ R_t$ $(1.21)=1.1$ times as large as if the predictor was uncorrelated with any in the model, which is not a significant change. A VIF around 1 is very good.

There are some guidelines we can use to determine whether our VIFs are in an acceptable range. A rule of thumb commonly used in practice is if a VIF is > 10 , you have high multicollinearity. In our case, with values around 1, we are in good shape, and can proceed with our regression.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางณัฐธินิชา คล้ายแก้ว

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6010521718

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี)	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	2540

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

นักวิชาการตรวจสอบบัญชี สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์นครศรีธรรมราช

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ณัฐธินิชา คล้ายแก้ว, กุลวดี ลิ้มอุสันโน. ผลกระทบสมรรถนะของผู้สอบบัญชีและการบริหารความเสี่ยงที่ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. ในการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 11; 29 มิถุนายน 2562; สงขลา ประเทศไทย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2562.